Solun alternatif ekonomi politikası nasıl olmalı?

1990'lı yıllarda iktisat politikasını hala devlet mülkiyetinde gören bir sol anlayışın getireceği alternatifin ikna edici olması mümkün değildi. (Sayfa 6,7) *Asaf Savaş Akat*

SİYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ Sayı: 35 20 Mayıs - 3 Haziran 2 500 LİRA

adımlar

Çevreciler, işçiler, tüketiciler, kadınlar, gençler

BİZ DE VARIZ

Özgürlük ve demokrasi için açlık grevi

Çanakkale E tipi cezaevinde bulunan 365,5 yıla hükümlü gazetecilerin özgürlük, demokrasi için başlattıkları süresiz açlık grevi devam ediyor. (Sayfa 3)

Birlik partisini hazırlama sürecinin ilerletilmesi için,

Açıklık, ortak arayış çabası ve ön yargısız bir tartışma süresi güvenin pekişmesine katkıda bulunacaktır. (Sayfa 4) **Erdal Talu**

İzmir'den Gencelli'ye

Adı ister insan zinciri, ister ekmek zinciri olsun. Bu zincirin "sevk zinciri" olmadığını biliyorsun. Bu zincirin hiç bir halkası lekelenmeksizin güzele bağlansın istiyoruz. (Sayfa 8,9) **Tulat Ulusoy**

"Merkezi birleşik yığınsal bir kadın örgütü"

Kendini hiç bir kuruluşun yan örgütü, alt örgüti olmaya angaje etmeyecek kadınların toplumsal hayata ve karar alma süreçlerine katılması doğrulusundaki temel talebi bütün platformlara taşıyacak bir örgütlenme (Sayfa 12) **Sibel Özbudun**

TÜSTAV

KISA KISA

KKTC'de muhalefet seçime katılmıyor

24 Haziran'da KKTC'de yapılacak olan yerel seçimlere Muhalefet partileri katılmayacaklarını açıkladılar. 6 Mayıs genel seçimlerde 16 milletvekili çıkartan Demokratik Mücadele Partisi, Merkez Karar ve Yürütme Kurulu'ndan yapılan açıklamada, genel seçimlerin dış müdahalelerle gerçekleştirildiği ve "şaibeli" olduğu belirtildi. Bilindiği gibi KKTC'de seçim yasasında yapılan değişiklikten sonra Toplumcu Kurultuş Partisi, Cumhuriyetçi Türk Partisi ve Yeni Doğuş Partisi Demokratik Mücadele Parti adı altında bir araya gelmişlerdi.

Kararname gelecek yasama yılına kaldı

TBMM 12 Haziranda tatile giriyor. Meclis gündemine gelmesi beklenen Günaydın'da ilgili Karım Hükümünde Kararnamenin görüştülmesi yeni dönem meclis çalışmaları başlaktıktan sonra gündeme gelecek. ANAP grup başkanvekili Ülkü Güney meclisin 12 Haziran'da resmen tatile gireceğini söyleyerek, "Kararnamenin meclis içtüzüğü gereği, 45 günlük süreden sonra görülecegini belirtti. Bu süre ise 15 Haziran'da dolayısı. SHP Grup Başkan vekili H. Fehmi Güneş, KHK'nin meclis tatile girmeden görüştülmeli dedi.

Çevre yolu çevreyi katledilyor

Ankara çevre yolu yapımı konusunda bir rapor hazırlayan TMMOB 1 milyon 200 bin ağaç ve fidanın kesilmeçiğini açıkladı, Kentin varolan tüm çevre varlıklarının tahrip edilmeçiğini belirten TMMOB büyük bölümü dış kredi ile gerçekleştirilecek olan Ankara çevre oto yolunun kentin gelecekte Su gereksinimi karşılamak üzere planlanan Işıklar Barajı Gölü ve su havzasının da yolun altında kalacağına dikkat çekildi.

Eğitim-İş sendikası kuruluyor

Kamu çalışanlarının sendikalaşması çalışmaları devam ederken, Öğretmen ve eğitimcileri çatısı altında toplamayı amaçlayan "Eğitim-İş" Sendikası'nı kurulu çalışmalarının son aşamaya geldiği bildiriliyor.

Eğitim-İş sendikasını kurarak olan girişimcilerden 23 öğretmen Ankara'da bir yemek düzenlediler. Girişim adına konuşan Niyazi Altunya kısa zamanda başvuruyu yapacaklarını açıkladı.

Ankara TBKP yöneticileri ve Çiçek Yağcı da özgür

Yasal çalışma için yaptıkları basın toplantısından sonra tutuklanan Ankara TBKP yöneticileri Ankara Merkez Kapalı Cezaevinde tutuklu bulunuyorlardı.

6 Ocak günü yurtdışından Türkiye'ye dönen Ayşe Çiçek Yağcı Ankara DGM'ce TBKP üyesi olduğu için 6 aydır Ankara Merkez kapalı cezaevinde tutuklu bulunuyordu.

18 Mayıs günü yapılan duruşmada TBKP Ankara yöneticileri ve TBKP Genel Sekreteri'nin eşi olan Ayşe Çiçek Yağcı serbest bırakıldılar. Mahkeme heyeti Nihat Sargın ile Haydar Kutlu'yu serbest bırakma gerekçesine dayanarak karar verdi.

İllegaliyse son verip açık çalışmaya karar verdikleri için tutuklanan ve serbest bırakılan Ankara TBKP yöneticileri şunlar. Nevzat Deringöl, Hasan Öztürk, Şaban Çelik, Erdal Şentürk, Abdullah Aksu, Metin Temiser, Paşa Erbey, Musa Sargın, Muzaffer Gükçmen

OSMAN SAKALSIZ TUTUKLANDI

TBKP Genel Sekreter Yardımcısı Osmanı Sakalsız tutuklandı. 14 Mayıs günü Politik göçmen olarak bulunduğu F. Almanya'dan döndü. Atatürk Havalanında gözaltına alındı. İfadesi alınan Sakalsız, Emniyet 1. Şube'ye gönderildi.

15 Mayıs günü çıkartıldığı 1. Sulh Ceza Mahkemesince, 1981 yılında TİP'e karşı açılan bir davadan dolayı hakkında verilen tutuklama kararına dayanılarak tutuklandı. Mahkeme tutuklama kararını vicahiye çevirdiğini açıkladı. Tutuklanan Osman Sakalsız Bayrampaşa cezaevine gönderildi.

İsveç delegasyonun Irak Kürdistan'ı izlenimleri

HALEPÇE: ÖLÜ ŞEHİR

İsveç'ten değişik politik partilerden bir delegasyon Irak Kürdistan'ına giderek incelemelerde bulundular. Halk Partisi, Komünist Parti, Sosyal Demokrat Parti, Merkez Parti ve Yeşiller Partisi temsilcilerinden oluşan delegasyon, izlenimlerini bir rapor haline getirerek, İsveç Parlementosuna, Avrupa İnsan Hakları kuruluşlarına ve Avrupa Asamblesine verme hazırlığı içindeler.

İsveç delegasyonunun Irak izlenimleri isveç'te yayınlanan "Armanc" dergisinde yayınlandı. Arkadaşımız Ferit Ay "Armac"ta yayınlanan izlenimleri Türkçe'ye çevirdi.

"Burası Halepçe . . Başka bir deyişle Halepçe Harabeleri. Burdan iki yıl önce bu şehirde ellibinin yakın insan yaşıyordu. Ama artık bu şehirde yaşayan yok. Çünkü Halepçe yok."

Geçtiğimiz Mart ayında içinde Halk Partisi parlamenteri İngela Martensson'un da bulunduğu beş kişilik bir İsveç delegasyonu, Irak'ın Kürt bölgesinde izlenimlerde bulundular. Delegasyon, çeşitli partilerin parlementerlerinden oluşuyordu. Komünist Parti'den Berit Eriksson, Sosyal Demokrat Parti'den Hans Goran Franck, Merkez Parti'den Ingbrit Irrahamar ve Yeşiller Partisi'nden Rangnhild Pohanka.

İsveç delegasyonunun amacı, Irak Kürdistanı'nda olup bitenleri yerinde görmekti. Irak'ın Kürt bölgesinde neler oluyordu? 4 bin köyün yıkıldığı doğrumuydu? 10'a yakın kasabanın, binlerce okulun boşaldığı ya da yıkıldığı, 500 bin'e yakın insanın sürgüne edildiği, binlercesinin işkenceden geçtiği . . Irak Kürdistanı'nda gerçekten bir soykırım mı vardı? Bölgede neler oluyordu? İsveç delegasyonu gündeme bu sorular yansıtılarak ilerdiler.

İsveç Halk Partisi parlementeri İngela Martensson, "İngela Martensson; "Halepçe'yi ilk gördüğümde Şişme bir korku duydu. Dışarda insan yürüten korkunç bir sessizlik vardı. Ve insandan geri kalan ne var ise hala sıcaktı tarihi. Ama görüntüde tek bir canlı yokta. Elibin insan yerlerini ilikleriyle donduran bir sessizliğe bırakmıştı."

Yeşiller Partisi parlementeri Ragnhild Pohanka, "yol üstünde yüzlerce yıkılmış köy gördük. Irak yetkilileri bize, şimdiye kadar 300 bin insanın Irak'ın değişik yerlerine sürgün edildiklerini söylediler. Bana kalırsa, bu rakam gerçiği ifade etmiyor. Çünkü biz, daha fazla insanın yaşyabileceği yerleşim yerlerinin yıkılmış ya da beş olduğunu gördük. Çeşla Duza kenti yerle bir olmuştu. Bunu gözlerimizle gördük. Bu kentte daha önce 50 bin insan yaşıyormuş." diyordu. Komünist partisi parlementeri Berith Eriksson da; "Bana kalırsa söylemlerinin tümü doğru. Irak'ta Kürdere karşı bir soykırım uygulandı. Ama ne kadar Kürt öldürüldü, kaç yerleşim yeri yıkıldı, kaç kişi sürgün edildi tam olarak bilinmiyor. Zaten bunu yıtade yüz bilmeye de olanak yok. Çünkü benim edindiğimi izlenimlere göre, Irak rejimi tam bir korku imparatorluğu. Rejim aleyhine konuşma rastlayamadım. Başta basın olmak üzere herkes susturulmuş. Herkes rejimi eleştirmekten korkuyor. Bu korku Irak'ın her yerine sinmiş. Bağdat'a gidin, ilk rastlayacağınız şey korkudur."

Binlerce insanın çadırlarda, açıkta yaşadıklarını, üstelik devletin bu insanlara hiçbir güvence vermediğini, bu insanların zorla topraklarından sürüldüklerini gördük.

Sosyal Demokrat Parti parlementeri Hans Goran Franck, Irak'a gitmeden önce yaşıtlarının istediklerini yerleri gezip, istedikleri ile görüşebileceklerine dair söz verdiklerini, ama istaklerinin gömlerine bir şekilde izin çıkmadığını belirtti.

Merkez Parti parlementeri Ingbrit Irrhommar, Irak polisinin kendilerini adım adım izlediğini vurgulayarak izlenimlerini şöyle aktarıyordu; "Halepçe'ye gittiğimizde tam 20 taksi bizi takip etti. Tercümanımız bazen sorularımızı göz kırparak yanıtlıyordu. Bu nedenle tek bir insanla bile başbaşa görüşemedik. Sokakta bir insana yaklaştığımızda sivil polisler hemen etrafımızı sarıyorda".

Ragnhild Pohanka'nın sürgün edilen Kürtlerin yaşamlarına ilişkin gözlemleri ve Irak'lı yetkililerle tartışmaları bu gerçeği daha iyi açıklıyordu: Irak'lı yetkililer sözde "Kürtlere daha iyi bir yaşam sunmak istediklerini" için binlerce insanı sürgün etmişler. Pohanka, "daha iyi bir yaşam için" sürtlen Kürtlerin yaşadıkları bölgelere yaptığı gezilerde, binlerce insanın çadırlarda, açıkta yaşadıklarını, üstelik devletin bu insanlara hiçbir güvence vermediğini, bu insanların zorla topraklardan sürüldüklerini belirtiyor.

Beşikçi'nin tutukluluğu devam ediyor

Çok sayıda izleyici, yerli yabancı basın mensubu ve avukatlar Beşikçi'nin duruşmasındaydı. Nihat Sargın, Haydar Kutlu'da izleyiciler arasındaydı.

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesince iki kitabında "bölücülük" propagandası yapıldığı gerekçesiyle iki buçuk aydır tutuklu bulunan Dr. İsmail Beşikçi'nin 15 Mayıs günü yargılanmasına devam edildi. Beşikçi duruşmaya açık görüşme olduğu gerekçesi ile getirilmedi.

Duruşmayı kalabalık bir topluluk ve çok sayıda avukat izledi. Uluslaran Af Örgütü temsilcisi, Helmut Oberdiek, Hollanda İstanbul Başkonsolos'u ve çok sayıda yerli yabancı basın mensubunun yanında 4 Mayıs günü serbest bırakılan TBKP Başkanı Dr. Nihat Sargın ve Genel Sekreter Haydar Kutlu'da izlediler.

Yargılama sırasında çok sayıda dinleyici salona girmedi ve dışarıda bekledi. Salona girmeyen izleyiciler dışarıda Beşikçi'ye özgürlük isteyen sloganlar attılar.

Mahkeme iki ayrı davada Beşikçi'nin tutukluluk halinin devamına karar verdi. Duruşma 16 Haziran 1990 günü saat 16.00'ya ertelendi.

Çanakkale E tipi Cezaevindeki politik tutukluların çağrısı

ÖZGÜRLÜKLÜK VE DEMOKRASİ İÇİN SÜRESİZ AÇLIK GREVİ

Adımlar Haber Merkezi - Çanakkale E tipi cezaevinde yazan alınan gazeteci sekiz politik tutuklu bir çağrı yayınlayarak 16 Mayıs'ta süresiz açlık grevine başladıklarını duyurdular. Açlık grevine başlayanlar yapıkları çağrıda, "Toplumda ve parlamentoda düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü yasaklayan ceza yasası maddelerinin kaldırılması yönünde ortaya çıkan güçlü eğilime karşın hükümetin ve egemen güçlerin bu maddelere ilişkin ürkekleyici, ayak sürüyen tutumunu" protesto için süresiz açlık grevine başlayan sekiz politik tutuklu yaptıkları çağrıda özetle şunları söylediler:

Düşündüğünü yaymak ve örgütlenmek, toplumsal bir varlık olarak insanın temel özelliğidir. İnsanlık tarihi, bir bakıma düşüncenin özgürleşmesi, örgütlenmenin yaygınlaşması tarihidir. Bundan dolayı düşünce ve örgütlenme özgürlüğü toplumsal gelişmenin, çağdaşlığın hem başlıdır hem de sonucudur.

Ülkemiz, pek çok alanda olduğu gibi düşünce ve örgütlenme özgürlüğü, siyasal özgürlükler alanında da çağın gerisinde yaşıyor. Toplumsal ve siyasal yaşamımızı özgürlükler değil, yasaklar ve baskılar belirliyor.

141 ve 142. maddeler başta olmak üzere Ceza Yasasındaki çağdışı, irkçı-faşist hükümlerden çeşitli cezalara çarptırılmış çok sayıda ilerici, demokrat, sosyalist yıllardır cezaevlerinde. Bu maddeler, özellikle sosyalist basın üzerinde Demokles'in kılıcı olmaya devam ediyor. Bilim adamı İsmail Beşikçi örneğinde olduğu gibi yeni tutuklamalar sürüyor. Bir ulusun vazgeçilmez hakkı olan ana dilinde konuşma ve eğitim, kültürünü özgürce yaşatma ve geliştirme hakkı engelleniyor.

Biz yanda 12 Eylül darbecileri ve işkencecilerinin ellerini kollarını sallayarak dolaşıyor, öte yanda ise Ceza Yasasına sözümona hükümet darbelerini engellemek için konulan 146. maddeye göre darbecilerin mahkemelerini tarafından idam ve müebbet hapse mahkum edilmiş binlerce devrimci cezaevlerinde tutuluyor.

En temel işçi hakları kabaca çiğneniyor; grevler kararnamelerle yasaklanıyor. 1 Mayıs yasağı ve dört manlığı sürüyor.

Tüm toplumsal ve politik yasaklar, içerdikleri mantık gereği birbirleriyle içiçe bir ilişki içindedir. Yasak zincirinin sıkıtlığı atılacak bir halkası diğer halkalarını da yerinden oynatır. Toplumda ve parlamentoda düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü yasaklayan ceza yasası maddelerinin kaldırılması yönünde ortaya çıkan güçlü eğilime karşın hükümetin ve egemen güçlerin bu maddelere ilişkin ürkekleyici, ayak sürüyen tutumunun nedeni budur.

Son yıllarda yaşanan gelişmeler ve TBKP liderlerinin aklıevvellerinin ile birlikte 141, 142 ve 163. maddeler konusunda yeni bir nitelikset durum ortaya çıkmıştır. Gelinen noktada artık sözkonusu maddelerin hiçbir dayanağı; toplumsal, siyasal ve ahlaki bakımdan hiçbir hükmü kalmamıştır.

Çanakkale E Tipi Cezaevinde bulunan politik hükümlülerden aşağıda adları yazılı olan bizler; 141 ve 142. maddelerden cezalandırılmış insanlar/devrimciler olarak bu durumu protesto etmek, sözkonusu ceza yasalarının tümüyle ortadan kaldırılması ve bir oyunun boralması için, 16 Mayıs 1990 Çarşamba sabahından itibaren süresiz açlık grevine başlamış bulunuyoruz.

Özgürlüklerin bir bütün olduğunu, 141, 142, 163. maddelerin Türkiye'nin tek ayrılı olmadığının bilinciyle hareket ediyoruz. Ülkemizin demokratikleşmesinin Kürt sorununun çözümünden, 12 Eylül mahkemelerince verilen kararların bütün sonuçlarıyla geçersiz sayılmasından, idam cezaları, sansür-sürgün kararnamesinin iptalinden, insan hakları ihlalleri ve işkencenin son bulmasından, tüm insan hak ve özgürlüklerinin eksiksiz yaşama geçirilmesinden ayrı tutulmayacağını biliyoruz.

Bu çerçevede, tüm demokratları, sosyalistleri, ulusal ve uluslararası kamuoyunu özgürlük ve demokrasi için başlatağımız bu eylleme destek vermeye çağırıyoruz.

ERHAN TUSKAN, İlerici Yurtsever Gençlik Y.J.Md., 123 yıl, 10 yıldır cezaevinde.

İRFAN AŞIK, Partizan dergisi Y.J.Md. 111 yıl, 10 yıldır cezaevinde.

HASAN FİKRET ULUSOYBAN, Halkın Sesi Y.J.Md. 66 yıl, 10 yıldır cezaevinde

MEHMET ÖZGEN, Bağımsız Türkiye, Devrimci Militan Y.J.Md. 43 yıl, 10 yıldır cezaevinde

KAZIM ARLI, Önce'li tahlil ve Y.J.Md, 22,5 yıl, 5 yıldır cezaevinde.

MUSTAFA İNÇ, DİSK Basınlı Sen. GYK üyesi, 10,5 yıl, 5 yıldır cezaevinde.

EMİN TAŞ, TİP Davası, 6 Yıl 8 Ay.

KAİF GÜMÜŞ Kurtuluş davası, 6 yıl 8 ay, 2 yıldır cezaevinde.

Süresiz açlık grevine başlayan gardıyanlar Çanakkale cezaevinde hemen özgürlüklerini istiyorlar

KISACA

Açlık grevindeki 5 gardıyanın yaşları ortalama 36,5 yıl, 750 yıla, 660 yılı bulan cezaevleri var ülkemizde. Ortalama İzmir ilinde ise en yüksek bir rakamla 70 yıl. Yüzlerce yıllık cezalara 70 eşlinmak bir formül bilen var mı?

Yüzlerce yıllık cezaların çarptırılan bu gardıyanlarının tek suçu var, "insanlarım, diğinizlerdeki ifade edip yaymaya çalışmak"tır.

Bu insanlar bu düşünce ve insanları doğrultusunda bir eylemse girişip "basın suçu"nu işlememiş olmakla suçlu ilan edildiler. Oysa onlar "düşünce suçunu basın yoluyla işledikleri" için 10 yıldır zindanlarda. 10 yıldır insanlarının, fikirlerinin bedelini özgürlükleriyle ödüyorlarsa, şimdi cezalarını da ortaya koymuş bulunuyorlar. Onlara, inğıyağlan dikkâlan desenk ve dayanışmayı gösterenlerin iç, ülkemizde artık özgürlüklerin bedeli insan yaşamı olmaktan çıkan.

Cola boykotu geri adım attırdı

İÇMİYORUZ SATMIYORUZ...

İç Politika Servisi - Coca cola içmeme-satmama boykotu bir hafta sürdü. Üretici firmalar yaptıkları zarımı geri almak zorunda kaldılar. Bakkallar ve Bayiler Federasyonu'nun başlattığı ve diğer esnaf dernekleri ile kuruluşlarca da desteklenen "cola boykotu" tüm Türkiye'de geniş bir destek buldu. Türk-İş genel Başkanı Mustafa Başoğlu bir çağrı yaparak tüm işçilerin "cola boykotuna katılmalarını ve bu karara herkesin uymasını" istedi. İstanbul Esenyurt Belediyesi dolmuşların arka camlarına "Biz Cola içmiyoruz. Siz de içmeyin" ilanı yapıyorda. Esnaf eğri büyrü yazılarla "Cola satmıyoruz, Siz de içmeyin" ilanı asta. Cola içmemek bir anda dilden dile yayıldı...

Eylemler sürerken ve giderek kalıtım oranı hızla yükselirken Coca Cola'nın Ankara, İzmir ve Antalya fabrika fiatları yünde 15 ile 20 düşürdü.

Cola eylemini değerlendiren bir çok köşe yazarı, "halkın yeni tipte eylemi olduğunu, sivil toplumcu anlayışın yeleşmeye başladığını, Kuthu-Sargın'un serbest bırakılması, Aliağa eylemi ve Cola arasındaki ortak noktanın toplumda demokrasi ve katılım bilincinin gelişiği" biçiminde değerlendirme ve yorumlar yapıldı.

Dünya değişiklerken Türkiye'nin de değiştiğinin çok somut bir göstergesi olan Cola içmeme eylemi, çok kısa bir sürede sonuca ulaştı. Hızlı iletişimin eylemlerin yayılmasında önemli etkisi oldu. Herkesin rahatça katılabileceği bu tür eylemler çok kısa bir sürede genişleme eğilimi gösteriyor. Cola'dan sonra, Et ve diğer gıda maddelerinin de boykot edileceği yolunda açıklamalar yapıldı.

Birlik Partisini Hazırlama Sürecinin ilerletilmesi için

ORTAK YAKLAŞIMLARIN GELİŞTİRİLMESİNE İHTİYAÇ VARDIR

● Erdal Talu

15 Nisan'da gerçekleşen toplantı ile başlayan birleşik marksist partiyi hazırlama girişimi, Haziran ayında toplanacak kurultay için çalışmaların sürdürülüyor. Hazırlık kuruluşunun demokratik bir biçimde gerçekleşmesinin temelini oluşturacak il ve ilçe bazında yerel girişimler ortaya çıkmaya başlıyor. Girişim Yürütme Kurulu'nun bugüne kadar ki faliyeti, daha çok hazırlık kurultaynın nasıl toplanacağına ilişkin biçimsel ve teknik sorunların aydınlatılması ve Yeni Oluşum ile bağdaşan birlikte yürütmenin olanaklarının araştırılması ile sınırlı kaldı. Ancak şimdi Hazırlık kurultayının politik içeriği, bu kurultayın 15 Nisan'da dekrete edilen birleşik partiyi birlikte oluşturma iradesini özünde ve bam komisyonları seçmenin dışında nasıl bir işlevi olacağı ve oluşan yerel sorunlar gündeme geliyor. Bu sorunlar yerel verdiğimiz birlik sürecinde gündeme gelen daha kapsamlı konularda yeni mutabakatlara geliştirilmesine bağlıdır. Sürücü bazda yaşanan bu dolaşımlarda ortak düşünce ve somut politikalar üretebilmek beliriyecek önem taşımaktadır.

Nlikin birlik sorusuna, somut bir yanıtı vermek zorunludur?

Bu soruya değişik yanıtlar verilir. Uzun süredir politik gündemin dışında kalan marksist solun kurulacak yasal parti ile bağa dağılmasa, birleşmek mazlumlukken kurulma ilişkiyle ancak bağlantılarının armmış yenileşmiş bir parti yaratma amacı, için birlik sorusuna bağlı olarak ortaya konulan düşüncelerin başlıklarını oluşturuyor. Acaba bu yanıtlar birlik amacanı ve Türkiye'nin bugünkü somut koşullarında kuruluşcak partinin ilşlevini, bu partinin toplumsal yapısında nasıl bir rol oynayacağını aydınlatmaya yöneliyor?

Örneğin marksist solun mirgilerikten kurtulma sorununa ele alalım. Türkiye'de solun toplanmanın marginal olduğu, bilfiil'nde bu sorunu aşmak niyetinde olanların da kabul ettiği bir olgu. Bu aynı zamanda marksist solun, sadece bir araya gelerek bu sorunu çözemeyiçeğinin de kabul edilmesidir. Solun tamamını kapsamaktan uzak kalacağı bıçtındenbelli olan birleşik partinin da aynı sorunla karşı karşıya kalacağı açıktır.

Burada üzerinde düşünülmesi gereken başka bir soru var. Bugün acaba marksist solun karşı karşıya bulunduğu temel sorun, sayısal olarak mı ağırlık olmamı mıdır? Yoksa toplumsal yaşamda etkili bir rol oynayacak, Türkiye'nin somut gerekmirlerine yanıt verecek gücnel politikaya sahip olmamın mıdır? Ülkemizde sayısal olarak çok daha yüksel paralar var iken herkesin, bir iktidar ve muhalefet boşluğundan ıdıcrmesinin nedeni üzerinde düşünülmesi gerekiyor.

Politik gelişmelere müdahale etmeyi, onu etkilemeyi, varolan durumu adım adım değiştirme amaçlayan gücnel politika ve bu doğrultuda kavarlı bir mücadele olmaksızın, kuruluacak her hangi bir parti ile marksist solun, politika gündeminin dışında kalmasına son vermesi mümkün olmayacaktır.

Partinin misyonunu tanımlamada yaklaşım sorunu

Bir politik partinin işlevi olabilmesi ve etkili bir rol oynayabilmesi, toplumsal gelişmenin somut tarihsel bir döneminde ve varolan nesnel koşullarda ortaya çıkan toplumsal gereksinimin yanıtı verebilmesine bağlıdır. Bütün zamanlar için geçerli olabilecek soyut bir misyon tanımının partinin toplumsal yaşamda etkili bir rol oynaması için yeterli olmadığı yaşanmış örneklerden görülüyor. Marksist, komünist veya sosyalist kavramları, partinin kimliğini tanımlamakta ve yerini belirlemekte bir yaklaşım sağlamakta birlikte, bu kavramların içinde varolan "gizli kuvvetin" işlevi ve güçlü bir parti yaratmaya tek başına yetmeyeceği bilinmiyor.

Kurulacak birlik partisi, bugünkü Türkiye'de etkili ve somut bir rol oynayabilmelidir. Bu rol, toplumun demokratikleşmesi yolunun açılması, devletin demokratikleştirilmesi yönünde yapılanması, kalıtımcı demokratizmin, sivil halk toplumun gerçekleştirilmesi ve Kürt sorununun çözümünü sağlayacak koşulların yaratılmasın desinde tarif edilemez. Ancak bu rol, toplumsal gelişmenin önünde engel oluşturan yasakların aşılması; rejim, devlet, ordu ve yasama, kısacası o gelenekset aile anlayışında ki talıtımın yıkılması için kararlı bir mücadele olmakazın yerine getirilemez. Özgür düşünce önünde ki engeller kalkmadan ve özgürlüğümüzü kazanmadan, toplumsal yaratıcılığı harekete geçirecek demokratik hareketlerin serpilip gelişeceği bir Türkiye'ye ulaşmak mümkün olmayacaktır. Birlik partisi bu tabu ve yasakların aşılmasında, korkusuz bir Türkiye'nin yaratılmasında somut ve etkili bir rol oynayabilmelidir. Bu nedenle toplumda hakim olan bütün baskıya, sömürüye, eşitsizliğe, ayrımcılığa ve hoşgörüsüzlüğe karşı mücadele partisi olmalıdır.

Birlik partisi aynı zamanda Türkiye'nin çağdaşlaşmasını ve modernleşmesini sağlayacak, toplumsal gelişmenin gündemine getirdiği sorunlara ve çözümlerine rol oynayacak alternatif politikalara sahip olmalıdır. 90'lı yılların Türkiye'sinde bir seçenek olabilmek, bu geçen gün geleceğin daha çok fimdinti kesin ve daha kısıyr bir kapitalizmin ve sınıflarcmış toplumun, bilinçlip geleceğe doğru güvenle yürümesine kadıda bulunmak için bu zorunludur. Geleceğe gömen, çok uzak bir geleceğe nasıl geçeceğe dair ve bu geleceğe nasıl gelecekteşeçeli bir dünyasına ait silik çizgiler resmedercek veya tek başına bir "ütopya" adı altındaki yanılsamalar, Bu gelecek, elle tutulacak kadar yakın ve somut olmalıdır.

Birlik partisi rolünü ve işlevini sonuna kadar bilidiği ortaya çıkan toplumun taşlarını ve unsurlarını bulgundan hazırlayan bir parti olarak ortaya çıkacaktır. Ancak böylesi bir yaklaşımla ancak gelecağe toplumsa, sadece bir ütopya veya dış olarak değil, bugün nesnel koşulları hemen oluşmasamış tesviz bir soyutlama olarak kafamızda canlandırabiliriz.

Nasıl bir parti sorusunu yanıtlamak

Türkiye marksistleri çağlı olmaz istiyor. Uzun yıllanın baskısı, eziltilmişlik, etkisiz kalınmışlığı ve yenilgileri karşısında böyle bir istek anlaşılır bir şeydir. Ancak bu inek, geçişi zaman üzerinde farklı düşünmeden, yığınsal parti kavramı ile ifade ediliyor. Ancak bunun hemen ardından marksist kimliğin, sayısal olarak yaşanmasa bile bu kiliçyi taşıyacak kuvvetli bir ortaya çıkıyor. Bu endişeye sosyalizmde yaşanan bunalımı ve son yıllarda ortaya çıkan radikal değişikliğin yeri açığı "marksizm dıdır" biçiminde ki gürültülü propagandanın etkileri ve marksizmin yenilenmesi sorunu eşlik ediyor. Bunun sonucu olarak "geniş parti", "çok ideolojili parti", "özgürleşme hareketlerinin partisi", "hafif inişiyle-yükselmiş yamada gideren sıklıkçen parti" vb., tanımlamalar ileri sürülüyor. Bu tanımlamaların içinde, birlik partisinin marksist kimliğinden ne anlaşılması sorusu da hayli bulanıklaşıyor.

Marksizmin yenilenmesi sorunu-sa çok daha kapsamlı bir çalışmanın ve tartışmanın konusu. Ancak partinin kimliğine ilişkin olarak ileri sürülen kimi yaklaşımlarda bu belirsizlikler üzerinde durmak gerekiyor.

Toplumsal yaşamda etkili bir rol oynamak için gerekli şiçeli, ortaya konulacak politika ve düşüncede dağıd de nicelikset büyüklükte aramak ve bu nedenle partinin kimliğini "yınıştıarak" sorunu aşmaya çalışmak, en azından tadı ve kıvamı marksi niteliklerı vehumdeki çiçili olduğuna zannetmek kadar eski bir yanılgı. Bu nedenle yığınsal parti kavramı, toplumda etkili bir güç olabilmesi için, kapsamlı bir tartışmadır.

Eğer toplumsal gelişmenin ve değişimin, bilimsel bir faaliyetin ve mücadelenin sonucu olduğuna inanıyorsak, burada çok iki konu vardır. Birincisi, gelecege yönelik bir projenin olmadığı yerde bilimsel faaliyetten sözedilemez. Ondıntıtıı açacak ve ilişiye izazınmazsa yandın ancak demiş, yazarın fikirler olmuş düşünmesinin, teorinin ve bilimin geliştirmesi mümkün olmaz. Bu nedenle, değişimin özneci olan halk yığınlarının yaşam, bağımsızlaşması ve kişiliğinin ortaya çıkı, "ünsü partisi" lizme eden anlayışı aşılmıştır. Ancak böyle bir zemin üzerinde hareket etişiği, politik ve düşünsel platformun hazırlanmıştı nel oynayacak bir parti gerekmiyini sonuçtur. İkincisi bu partinin içinde farklı görüşlerin varlığının kaçınılmaz olmasıdır. Bu olgu olabilmesi, bu nedenle demokratik ve katılımcı bir iç yapıyı sahip olmasının yanısıra, bir mücadele örgütü olara hareket ve çıkım biçiğini sağlayacak açık politik amaçlara sahip olmasının zorunluluğunu da görmek gerekiyor. Bu partiı, ne herkesin aynı şeyleri düşündüğü kişilikiyz bireylerin toplamından ibaret monolitik bir askeri mitlirezz, ne de herkesin bir yanıdan çekiştirdiği hareketsiz bir yığın olmalıdır.

Örgütlenme hareketlerinin partisi olma niteliyyi ise, toplumda farklı çelişkiselden kaynaklanan bu hareketleri yine tek bir merkezde ve platformda birleştirme anlayışıdır. Toplumun değişimin de aynı aynı, farklı roller oynayacak ve hıçbiri diğerinin yerine ikame edilemeyecek olan örgütleme hareketlerini bir parti içinde toplamak, ya hakim olan aynı pozada eriştirmesi gibi boş ve sonuçsuz bir çabaya, ya da toplumda varolan sosyal ve politik yapının bir parti örgütünde aynen edilmesi gibi anlamsız bir işe düşecektir. Bu nun ne kadar realist olduğu ise sıyrıcı tartışma konusudur.

Marksizm sözcüğü bize, kuşkusuz içerdiği derinlik ve zenginleştirilmesi gereken, sadece bir kimlik zamandırmakla kalmıyor, aynı zamanda toplumal gelişmenin özellikleri, bu gelişmenin yönünü saptamak ve geleceğe ilişkin bir toplum projesi ortaya koyabilmek olanaklarını da veriyor. Gündümüzde geleceğ gösebilmek, ona ilişkin bir projeye sahip olmak gelecek yaşamı kurmak. Bu nedenle bilimin ve teorinin toplumsal yapısında rolü artıyor. Bu bilim partiler içinde geçerlidir. Geleceğe ilişkin bir değişiye ve toplum projesine dayanmadan gücnel politik mücadele yürütmek, varolan durumu değiştirmek ve toplumun dönüştürülmesinde bir rol oynamak izlemektin degildir.

Geçmiş mirasa sahip çıkmak eskiyi aşmak

Birlik partisinin, Türkiye Marksist Hareketinin olumlu mirasına, ortak bir kazanım olarak birlikte sahip çıkmasa gerekçesi olarak tanımlanmıyor. Ancak bunun nasıl gerçekleştirileceğine dair somut bir yaklaşım henüz geliştirilebilmiş değil. Bu ancak geçmişin mirasına kadıda bulunacak bir platform olmazı, marksizmin ve yerel geliştirilmede ortak düşünce ve politikalar üretebilmeyi başarmamız ve İ Nisan deklarasyonu da öngördüğümüz alıtlı bir politik mücadele pratiğini birlikte yaşamazı, böyle bir güven ortamının yaratılmasını ve ilkemili bri rol oynayacaklar. Açıkıh, ortak arayışa çabası ve ön yargısız bir tartışma süreci bu güvenin pekiştirmesine yardımcı olabilecektir.

Bugüne kadar değişik birlik arayışları, amacına bütünüyle ulaşamamış olsa da, marksist solun kendi arasında devletin ortamına geliştirmesine ve yeni bir politik kültürün yaratılmasına olumlu katkılar yaşı. Ancak artık bu aynı kazanımlarını aşılması gerekiyor. Türkiye marksistleri ortak mücadeleyi paylaşmanın, birlik etmeceinde yeni başarıların ve toplumsal yaşamda sonuç ıbes, etkili bir rol oynamanın coşkusunu yaşamadılar.

Birlik sürecini geliştirmenin yolunu açmak

Birlik partisinin kuruluş sürecinin sağlıklı geliştirmesi, gündeme gelen sorunlara ne kadar kapsamlı ve zamanında ortak çözümler bulabildiğimize bağlıdır. Bunun yanı, birlik partisinyl yaratma amacı sırafında biraya gelenler arasında bir güven ortamın yaratılmasından geçiyor. Hazırlanan kuruluşun, daha sonra kıtıcı süreçte açık uzatacak ve politik sınıçlanmıştı ortaya koyacak yeni mutabakatlarını geçişbilmesinde kadıda bulunacak bir platform olmazı, marksist ve yerel geliştirilmede ortak düşünce ve politikalar üretebilmeyi başarmamız ve İ Nisan deklarasyonu da öngördüğümüz alıtlı bir politik mücadele pratiğini birlikte yaşamazı, böyle bir güven ortamının yaratılmasını ve ilkemili bri rol oynayacaklar. Açıkıh, ortak arayışa çabası ve ön yargısız bir tartışma süreci bu güvenin pekiştirmesine yardımcı olabilecektir.

Bugüne kadar değişik birlik arayışları, amacına bütünüyle ulaşamamış olsa da, marksist solun kendi arasında devletin ortamına geliştirmesine ve yeni bir politik kültürün yaratılmasına olumlu katkılar yaşı. Ancak artık bu aynı kazanımlarını aşılması gerekiyor. Türkiye marksistleri ortak mücadeleyi paylaşmanın, birlik etmeceinde yeni başarıların ve toplumsal yaşamda sonuç ıbes, etkili bir rol oynamanın coşkusunu yaşamadılar.

VAR OLAN DURUMU DEĞİŞTİRMEK

● Fırat TÜRKER

"Yıkılmaz sanılan duvarları yıktı. Yeriniden oynamaz sanılan tapınakları yerinden oynattı. Dalgalanmaz sanılan toplumu dalgalandırdık."
(Haydar Kutlu)

Kutlu-Sargın artık özgür. Türkiye'de bireyler değiştirmek istiyen kimi insanlar bir noktaya vardılar. Kuşkusuz bu gün gelinmiş olan yer, henüz varılmak istenen yer değildir. Ne var ki 1987 Kasım'ından bu yana alınan yol da küçümsenecek bir uzunluktta değildir.

Kutlu ve Sargın'ın tahliyeleri hem toplumu hem de toplumun birer fertleri olarak bizleri derinden etkiledi. Bir uğraşı sonuç vermiş, ilemmli kazanmalar elde edilmiştir. Duygusal sıfır ilei oluşumunun sınırı yoktur. Şimdi sorun, olayın duygusal etkilerinden uzak durmaya çalışarak politik sonuçları derleyip topallamak ve rotayı varılmak istenen yöne çevirmekte yatıyor.

Komünistler, 1987 Kasımında ülkemizde var olan duruma è eğiştirmek ve geliştmeyi arzu ettiğimiz yönde etkileyip hızlandırmak amacıyla bir grişimi başlattılar. Arzu edilen şey demokrasinin yerleşiği, çağın gerisinde kalmamış bir ülke idi.

Birşeyler yapmak gerekiyor

Her politik akımın, çevrenin dahası hemen her bir insanın kendisi özgü hakkınkleri vardır. Yoktur bir insan zengin olmak, sıradan biri ünlü olmak istoyecektir. bir politik akım ise toplumu derinden etkilemeye, marjinallik sınırlarını kumayı, toplumsal geliştmeye yön vermeye çalışacaktır.

İstemek, yalnız başına kaldığı sürece fazla birşey ifade etmez. "Birşeyler yapmak" düşüncesiyle başlamak zorunda. Bu "birşeyler yapmak" ise, rastgele şeyler yapmak değildir. Ne yapoğını bilmek demek kazanmaya. Gerçekten bu gün gelinen noktada "ne yapağını bilen bir avuç insan"ın çabalarının sonuç alıcı olduğu görülü. Bu nedenle de H.Kutlu'nun yazımına başan alıdığımız sözleri çok haklı bir övünci ifade ediyor. Bence alınman gereken ilk dersi neyi, neyle hangi somut durumu, nasıl bir başka durumla değiştirmek istediğimizin net olarak kavranmasında yatıyor. Bu kavrayış bir politika oluşturuyor, bir çizgi çiziyor. Bu statik, değişmez, oluşmamaz bir çizgi değildir. Ama gelişmenin ana doğrultusu belirginleşiyor. Doğru taşşt edilmiş, bolanlı olmayan ve iyi kavranmış, sonuç alacılığına inanılmış bir politika başka bir takım partlarla da bir araya geldiğinde istenen sonucu verir. Yerinden oynamaz sanılan tapınakları yerinden oynayor. 1987 Ekiminde N.Sargın ve H.Kutlu'nun bir gün bu ülkede TBKP yöneticileri olarak elini kolunu salıyacağı salıyacağı olacağına, dahası bir süre sonra gerçekleşecğini hep birlikte gönüçgümüz gibi yasal parti tabelalarını asacaklarını kaç kişi inaçdan görebilmişti? Bu açıkça ifade edildiği zaman kaç kişi bunun olanaklı olduğunu anlayabilmiş, bu sonucun alınabileceğine gerçekten inanmıştı?

Toplumun geliştme perspektifleri ve olanaklarını kavrayamamak politikada bulunkılığa, kararsızlığa, giderek olayların ve gelişmelerin peşinden sürüklenmeye yol açıyor. Kuşkusuz toplum, politik kararsızlık ve yalpalamaların karşı o aldırmaz tabesrütmüyle yol almayı sürdürüyor. Bir doğumun sırası gelmişse, ebe fonksiyonlarını yerine getirse de getirmese de bebek ana rahminde kalmayı reddedecektir. Ama bu nasıl bir doğum olacaktır, sağlıklı mı olacaktır, gibi sorulara yanıt gelip ebenin yezmeklerinde düğümleni veriyor.

Pekî, "ne yapmalı?"

İkincisi, "bir şeyler yapmak" çaresizliği yerine "Ne yapmalı?" sorusuna sarınkanlı ve doğru yanıtlar bulabilmek ve bunları uygulamaya sokabilmek önemli bir ders olarak çıkıyor. Kutlu ve Sargın'ın tükeyen dönüşüyle tüm demokratikleşmesi aşamadaki bağı kurmayan dönüşce yokatılışlarının kündüzünün ölüm orucunu sattı bir intihar eylemi, bir çarnaziklik ürünü olarak algılamasına yol açmadı mı? Kutlu-Sargın'ın demokrasi ve özgürlüklerimizin yaşanmasında daha az değerli olmadığını söylediklerı noktada bu realiteyi yeterince kavramış mıydık? Şurası kesin ki, kendi özgürlüğü için kararlı bir mücadele vermeyen, kendisi için ve de kendi içinde demokrasiyi, ölümü göze alarak istemeyenlerin başkaları için, hele de toplumun ülmü için demokrasi ve özgürlük savaşımına çağrı çıkarmasın hiç de inandırıcı olmayacaktır. Bu nedenle ölüm orucunun hiç de bir intihar eylemi olmadığı ya da "örgüne" çekı dizism vermek kayşıdınan kıyınklanmadığı, ama politik bir tavır, bir politik seçenek olduğu ve de "ne yapmalı?" sorusunu vücüdüğü doğru bir yanıt olarak bu gün kıl somut politik sonuçlarıyla önümüzde durduğu daha iyi anlaşılacaktır. Tarihte hiç bir kahramanın, kahramanlık yapmak düşünceyle hareketa geçmediğini düşünüyorum. Ama kişiyiler olduğunda herhangi bir kahramanlık öyküsünde yer almak için çok fazla kimsenin de aslında olmayacağını biliyorum.

Yığın desteği ülke politikalarını etkiliyor, belirtiyor

Üçüncü olarak aslın adının gerçekten koşullara uygun olup olmaması olgusu önemi kazanıyor. Bu, çok şeyler yapmaya yetmiyor ki de olsa bir avuç insanın hergey demek olmadığı, tersi durumda ise yıkılabıncıbileceği gerçeğini bir kez daha sınamamızı olanaklı kıldı. Buna bağlı olarak da kendine güven, çoğku ve inanç esas olmakla birlikte tülke politikalarının arcak geniş yığın katılımına, en azından desteğinin sağlandığı koşullarda eskilerınek değiştirilmesinin olanaklı olduğunu somut olarak gördük. Ve gördük ki, bir düşünce ancak kamuoyunun, geniş muhabatıdara dayalı toplumsal bakasının oluşturulması yohuya real sonuçlara yol açabiliyor. Ölüm orucu kararlı iki insan girişimi, ordaın etrafında kenetlenmiş bir avuç insan ve toplumsal mutabakata dayalı geniş bir kamuoyu desteğinin devlemesiyle başarıya ulaştı. Bu arada basının olaya sahiplenmesinin ve yaşattığı çok önemli katkının altını çizmeden geçmenin hakszıtlık olacağına da belirtmek isterim.

"Ulusal olan"ın "Uluslararası Olan"ın bütünlüğü

Dördüncü olarak artık günümüz koşullarında ulusal olanın, uluslararası eckenlerle ne ölçekte sıkı bağlarla bağlı bulunduğunun önemi bir kez daha anlaşılmış oldu. Uluslararası dayanışma gerçekten etkileyici boyutlardaydı. Bu da gösterdi ki, bir toplumsal grişimin ulusal ve uluslararası boyutlarını birleştirilmesiyle güçlü bir ilici özelliği kazanabiliyor. Yalnızca Thoederakis'in Cumhurbaşkanı'nı telefonla araması bile çok bir partı eylemlerinden daha fazla bir etki yarattı ve basın için bir ilgi odağı oluşturabildi.

Belki bu sayıdıklarımıza başka faktörle de eklenebilecektir. Ne ki en kaba hatlarıyla böylesi koşullarını bir arada oluşması gerçekten etkileyici önemse sahip bir sonucun alınmasına olanaklı kıldı. Bir politika pratiğinde sınandı, yaşandınar ve toplumlan tanıyı aldı. Ne kadar halkı bir zaman

Devamı S. 14 de →

Demokrasi Birikiyor.

□ Zülfü Dicleli

Hükümet, 141-142-163 sonuncu gene gündem dışı kalmak istiyor. Başbakan, yeni bir kararname ile Allaşa'ya temsil sanrıal yapılmasını mutlaka sağlayacakmın sağlıyor. Sanırım Söygün Kararnamesi daha de yıyınlandırılıyor ve ürnıla mıcıbıı ıe görüşülmesi engelleniyor.

Muhalefet partilerinin "erken seçim" ıstemasının parlamentodaki sayısal çoğunluğuna ipınet edenk savıştırmaya çalışan ANAP hükümeti, politik arınsaya yeni oktan kuvvetleri ise yasaklarla ve polisiye tedbirlerle karşı durmaya devıyor. Nasıyılın ve Cizre'ye mezruğluğu ülke çapında tartışılan KHK'lerle yanıt veriyor, 1 Mayıs gösterileri panzerlerle ıslenmeye çalışıyor, grev ertelerne ve yasalarına başvurulıyor. Çevrıcılerin bıttta Türkiye'de yanlı mıcıbıınıın eylıntıleri ıkkıan alınmıyor...

Hükümetin bu tutumu yalnızca eski yapının bunalımını derinleştirmeye yanıyor. Genel parlamentodaki kıtlılanma, bıttta devlet kurumlarını saran bunalımı durum, iktidar-muhalefet ilişkisinin ve karşıtlığının ya ondaki ıçlerıtıdığı gerekse yeni yeni kuvvetleri harekete geçiren sorunlar, hepsi de, 12 Eylül ile denenen son payandalarına çabınna rağmen sağlamca sıyaka durmanın bir tıtıtıl başarılamyan ve hiçbir zaman başarılamayacak olan eksıtmiş yapının sonuçları. O nedenle sorunlara o yapının anlayış ve yöntemlerinden çözüm bulmak olanaksız.

Şimdi halk bunu görmeye başlıyor. Ülkemiz politik ve toplumsal mücadeleler tarihinde yeni bir dönemse gidiyoruz. bu bir abertma değil. Tarihlerinde ilk kez çok çeşitli toplum kesimleri temsıl anınmıyorlar çeşitlıl için öncelikle kendilerini kendıyıler yapmaın gerekliliği görmeye ve kendi desay ve sezgilerıyle bıleşıyler yapmaya başlıyor. Her kesim kendi çelışkisini başa alıp çözmeye yönelıyor.

Ölçerek reaktifle ve sıhtlı kazanım ıçıl ıyıkemıtıel, Aliaşa'daki gıbıkemıl sincir tıtıedi. Aıdandan bıç bıkkınınıyıca bir olgu, halkın "tıkıcıcı kadın"ın ellen kullanmaya başlamın gösıemıe geldi. Çok boykotu ve cevrıstıde gelişen benzer boykot gırişımlerıyle halk kendine cıafıuyuna karşı özgül bir mücadele yolu çizmeyi deneyıor.

Devlet duyında, geleneksel politik çıkışlarla ve kurumların denetimi alında olmayan, tersine çok çeşitli politik görüşlerden yıurıılıgan bıaşınlı şekılde birleşıtme ve gırışıkıan inbamdan gıdan yeni hareketler tıadıkmın demokrasinin ilk temellerini ayıra. Ülkemizin bıttta yeni bir perspektıfı ortaya çıkıyor. Temsıli demokrasinin çok çeşitlınlı kurumlaşmasın sağlamıyı tanıhma demokrasiyi gerçekleştıremıde ınıanıamak, böylece demokratikleşmede gerçekten çağ atlaması gıdemek mıd bir hedef olıyor. Onıar bıakıca mıjıınde çok unun ıtıemıg verdığı, bu durumun sonucı o ancak gerçekten çoğulcu ve katılımcı bir rejımde gıdıkmıcıbılıcıcıı şekılde denıleştırmış olması, bu perspektıfın nesnel temelini oluşturuyor. Dünyadaki alışılmadık hızlı değişıklıkler bunun olanaklarını arıtıyıcıı. Hemen hemen bütün politik akımınınn kıpıı yenıleıonınıı ve çevrelerin ortaya çıkması, yeni arayışlara katılmasın ve halkın çeşıtlı kesımlerinin arısın büyüde politik rol oynamı zorunluluğunu kavramıyı başlamın da, politik yenıleıon yapılanmasın, demokratik yenıleıonınin ıemel güçlerinin çeşıtlı şekılde ortaya çıkmasının hayıl olmadığını gösteriyor.

Barış ve şıddetle, eskımış devlet ve politıka anlayışlarında ısrarla bu yeni eğilımın önünde durulamaz. Sargın ve Kutlu'nun ölıtıçıtınden tahlıyelerine kadar geçen ıki buçuk yıllık sürecde desıyleri herkıme bunu göstermış olsa gerek.

Değişım elbette kolay olmayacak. Onlarca yılın birıtıtmış, yoğunlaşmış politik sorunlarını bir çırpıda çıkıtmak, taşlaşmış yapıları bir anda yenılemek elbette olanaklı değıl; ama şımdı artık demokrasi birikiyor.

Ölıemıl olan ısrarlı ve kararlı olmayı başarabilıremız. Onun için hükümetin 141-142-163 sonunun hazrıalı olmasına olanak tanımamak için yeni yeni gırişımler gerekiyor. Yasal KP hayınıı bunun için acıl. Aynı nedenle, Aliaşa'ya tahrip etme projesıı mutlaka durdurulmalıdır. Ve SS-Kararnamesine karşı sınıfı ıtıremek gündemde.

Bu konuda da taşlı KP yasağına karşı mücadelede ve grevıı harekıtınde gıdıtıldığı gıbı, kamu vicdanında yaslı bulacak, gerekı desay ve mıcıyıyıcı kazanacak, yeni ıtıdıen ıtıgın biçımler ortaya çıkarmar mı?

Elbette her hareket kendi özgüllüğü içinde gelişmek, çıkmaya çalışıyı politıkanın özelliklerine göre biçımlenecıbılır. Artık nıo bir hareketin, örneğin çevre hareketinin, yönemlerinin tamamıl eılıkınıyla, ne de bıttta hareketlerin tıak bir hareketin, örneğin işçı hareketinin çıkarlarına bağlanmayıyla sonuç alınamayacağı gıbı ıtıemelıdır. Sorunlar farklı çelışkılerin ürünüdür ve farklı şekılde çözılecektır. Ama şımdı herkesi ilgılendıren ortak payda oluşmaktadır: Gerçekten çoğulcu, katılımcı demokrasiyi elıtıtıl ınınmdan söylıyorek, sürece ellen katılarak yaratmaya başlamız.

Son haftalardaki gelişmeler, bunun bir hayal olmadığını gösterdi.

SOLUN ALTERNATİF EKONOMİ POLİTİKASI NASIL OLMALIDIR?

1990'lı yıllarda iktisat politikasını hâlâ devlet mülkiyetinde gören bir sol anlayışın getireceği alternatifin ikna edici olması mümkün değildir.

● Asaf Savaş AKAT

1980'li yıllar, gerek dünyada gerekse Türkiye'de, iktisat politikalarına bakışta önemli dönüşümlere sahne oldu. 1945 sonrası ekonomilerdeki büyük büyüme ve orta paralel hatta emu işsizlik-ölçüde dünya ticaretindeki gelişme, sosyalist ve azgelişmiş ülkelerin iktisat politikaları anlayışlarında bir değişiklik olmakszın yaşanmıştı. 1980 başlarından itibaren, ekonomik yapılar ile iktisat politikaları yaklaşıkları arasındaki mesafe sürüle kapanmaya başladı. İktisat ideolojisinde o kadar hızlı bir değişme yaşadık ki, örneğin benim 1980 başında yazdığım Alternatif Büyüme Stratejisi (İletişim Yayınları) adlı çalışmam, bugün çarpıcılığının adeta tümüyle kaybetiş çıktığı o günlerde radikal gibi duran önerilerin çoğu, 1990 başında hâmisiyonunda yaygın ölçek bulur hale geldi. Şüheşiz, 80'lerde genelde sosyalist ülkelerde, özelde Doğu Avrupa'da yaşanan büyük sıçrayışın, sahun eskimiş ve demoraj ideolojisinde açığı geçiklerle ekonomiye bakışta da kısır ideolojik sloganlar karşısında sağlıyorunun ve pragmatizmin galip gelmesine kaldıkla bulundu.

YENİ KOORDİNATLAR

1990'lı yıllar için gerçekçi bir ekonomik alternatif üretmek isteyen sol siyasi hareketlerin son 10 yıla sıkıştırılan (ama altyapısı tüm savaş sonrası dönemde oluşan) Dünya ve Türkiye deneyimini çok iyi değerlendirmesi gerekmektedir. Bu deneyimi ilk ikisi genel, üçüncüsü Türkiye'ye özel üç temel hipotez/gözlem çerçevesinde özetlemek istiyorum.

1. Mülkiyet sorunu önemini kaybetmiştir.

Sol siyasetin 10. yüzyıl başından bu yana ana iktisat politikası uygulaması olusunan devlet mülkiyeti, hem gelir dağılımı hem de verimlilik kriterleri açısından girdiği tarihi sınavda başarısız olmuş, 1980'lerde bu başarısızlık terminez bir şekilde tescil edilmiştir. Artık özelleştirmelerin Batı Avrupa Sosyal Demokrat Partilerinin programlarında ya da uygulamalarında yer alması yadırganmamaktadır. Sosyalist blok ise, yaygın kanı kesinlikten kurtulma yolları aramakta, hatta bu amaçla devlet firmalarının özel yabancı sermeyeye satılması için yoğun çaba göstermektedir. Artık özel/devlet mülkiyeti tercihi tümüyle pragmatik unsurlara bağlı olarak yapılacaktır. 1990'lı yıllarda iktisat politikasının temel aksını hala devlet mülkiyetinde gören bir sol anlayışın getireceği alternatifin ikna edici olması mümkün değildir. Sol hareket, özel kapitalist mülkiyetin alternatifini devlet mülkiyeti olunda, salında kapitalist olmayan özel mülkiyet (yada toplumsal mülkiyet) diyebileceğimiz fizyonitim, işçi firmaları (labor managed firm) gibi yeni şekillerde arama noktasındadır.

2. Merkezi planlama (komuta ekonomisi) iflas etmiştir.

Sol ekonomik uygulamasın ikinci temel postülası, ekonomideki kayıt dağılımının tümüyle merkezden, üretici birimlere giden komutlar şeklinde yapılabileceği idi. Son 70 yılda bu postüla çeşitlilik gösteren bir yapıda denendi. İlk başlarda, merkezi planlama ile beraber gelen (ama şimdi ondan kaynaklanmadığını anlıyoruz) bazı etkenler, üretici birimlerin ellerinden tüm insiyatifi alan bu yönetimin nisbeten başarılı durmasına yol açtı. Ancak, gözlükle son 20 yılda, ekonomiler ve teknolojiler çeşitlendikçe merkezi planlamalı ya da doğrudan idari müdahaleci komuta ekonomilerini önemli ölçüde kaynak israfına yol açıkları, hatta giderek ekonomilerin gelişmesinin önündeki temel engelleri bir biri ardına oluşturduğu anlaşıldı. Böylece, bir iki eksantrik istisna dışında, bütün dünya ülkeleri tüketici bitimin kararları olması ve aldığı kararların sorumluluğunu taşıması olanağını tanıyan ademi-merkeziyetçi kaynak dağılım mekanizmalarını, yani kısaca piyasa mekanizmasını güçlendirme yoluna gittiler. Piyasanın ilke kanı müdahalelerinin azalması anlamına gelmediği, olsa olsa komuta ekonomisinden farklı müdahale araçlarının kullanılmasını gerektirdiği de artık sol kesim tarafından kabul edildi.

3. Türkiye ağzelişmişliği bitmiştir.

1923-1980 arasında Türkiye'de kapitalizmin gerekli ve yeterli altyapısını oluşturan kurumların inşa dönemi olarak düşünebiliriz. Bu arada 1980 dönemi politikalar başarılı olmuşlardır ve başarıların 1970 sonlarında iflas etmeleri kanıtlamıştır. 1980-90 arasındaki geçiş döneminin kısa sürede ve sanayi yatırımlarında bir artış olmaksızın döviz darboğazını çözebilmesi, borsa olayını yaratabilmesi, modern telekomünikasyon ağını kurabilmesi, konvertibilityete geçebilmesi ve sermaye ihracına başlayabilmesi, kurulan altyapının gücünü göstermektedir. Türkiye'nin bundan sonraki gelişmesi karşılıklı-bağımlılığı sürüde artan bir Avrupa ve dünya ekonomisi ortamında, rekabet gücünü teknolojik üstünlüğe ortaklaşma becerisine bağlı olacaktır. Dolayısı ile, içe kapanma ve kendi kendine yeterlilik temelinde üretilmiş kapitalizmi kurma şaşmaz politika araçlarını hala geçerli ve anlamlı sanmadan; bir sol siyasetin ekonominin 1990'lar ve 2000'lerdeki olanak ve hedeflerini doğru teşhis etmesi mümkün değildir.

1980-90 arasında geçiş döneminin kısa sürede ve sanayi yatırımlarında bir artış olmaksızın döviz darboğazını çözebilmesi, borsa olayını yaratabilmesi, modern telekomünikasyon ağını kurabilmesi, konvertibilityete geçebilmesi ve sermaye ihracına başlayabilmesi, kurulan altyapının gücünü göstermiştir.

Türkiye'nin bir hukuk devletine dönüşmesi, siyasi düzeyde özgürlüklerin ve temel hakların sağlanması ile sınırlanamaz; sınırlandığı taktirde hukuk devleti topal kalır ve işlemez.

Önce 12 Eylül baskıcı askeri rejiminin ve ardından sorumsuz ANAP hükümetlerinin ülkede yaratığı siyasi, ekonomik ve ahlaki boşluktan çıkılmalı, demokrasinin ve hukuk devletinin kalıcılaştırılmasına çalışılmalıdır. Açıktır ki, bu süreçte her renkten sol siyasetlere çok önemli görevler düşmektedir. Siyasi ve hukuki hedeflerde demokrasi temelinde bir uzlaşmanın gerçekleştirilmesi sevinerek izliyoruz. Aynı sürecin iktisat politikaları konusunda da devleye girmesi çağrılarına katılarak, örneğin T. Tayanç'un önerdiği izleme mekanizmasını tekrarlıyorum. Bu çerçevede, kısaca, büyük kitlelerin soldan beklediği (ve olsa sadece solun verebileceğine inandığım) hedef ve ilkeleri özetlemek istiyorum.

YENİ HEDEFLER

Sol siyasi hareketlerin büyük kitleler ile kuracakları yaratıcı diyalogun en büyük engeli, soyut ve sıkıcı bir ekonomik retorigidir. Sokaktaki adamın ve işçi sınıfının günücel yaşamından kopuk kavramları fetişi haline getirilmesi, gıyıpise de sol hareketin sorunu tıkıcacak yıkarında belirtiğim gelişmeler bugün bu sorunun ciddiyetini çok artırmıştır. Temcit pilavı gibi merkezi planlamadan, emperyalizmden, sefaletten, IMF-Dünya Bankasından ve diğer mıyadena doldurmuş sol sloganlardan söz eden bir siyasi hareketin, evinde çanak antenden dünyayı izleyen, akrabaları Almanya'da çalışan, çoğunluğu 30 yaşın altında bir seçmen kitlesine sempatik gelmesini beklemek boyuredir. Solun ekonomik programı, ancak ve ancak büyük kitlelerl gücnel yaşamı ile kaşımeyi sağladığı takdirde liberal politikaların alternatif olabilecektir.

1. Sofistimal, rüşvet ve kanunsuzluğa son.

1990 Türkiye'sinde kamu vicdanını bıkla de en çok rahatsız eden ekonomik olgu, merkezi devletten bolayıkerek, KİT'lerden Kamu Bürçeli İdarelere, kamu kesiminde sofistimal, rüşvet ve kanunsuzluğun yaygınlığıdır. Vatandaş, tüketim rüşvet olayını kendi yaşamından bilmektedir; kamu ile her ilişkisinde, hakkı olanı alabilmek için muhatabı olan küçük memura rüşvet vermek zorundadır. Dıt ülkeyde olup bitenler ise, gazeteler aracılığı ile arada sırada açığa çıkmakta, vatandaşın kendi deneyimini o düzeylere teşmil etmesine olanak vermektedir. Açık toplum, mutlaka hesap sorulan ve hesap sorulmasından korkan kamu görevlileri gerektirir. Sol siyasetlerin, ekonomik programı gündemlerinin bir numarak maddesi bu olmak zorundadır. Üstelik, sokaktaki adam, bu sorunla ancak çıkar çevrelerinin temsilcisi olmayan bir sol ikiliğinin mücadele edileceğinin bilincindedir. Türkiye'nin bir hukuk devletine dönüşmesi, siyasi düzeyde özgürlüklerin ve temel hakların sağlanması ile sınırlanamaz; sınırlandığı takdirde hukuk devleti topal kalır ve işlemez. Devlet-birey ilişkisindeki kötü dönüşüm devletin ve onu sarmalı eden çıkarlıkların ekonomik düzeyde de sorumlu hale gelmesinde de tamamlanacaktır.

2. Vergi kaçağına son.

Konunun dejenerasyonunun en ilginç göstergelerinden biri de, sıyaşa kaçakların uygulamasında bu kadar güçlü olabilen Türk devletinin iç vergi toplamaya gelince düştüğü acizdir. Türkiye'de yaygın bir şekilde vergi kaçırılmaktadır. Böylece, vergi hakkından ile ilgili olan aynı gelire aynı vergi (yada aynı vergiye aynı gelir) ilkesi geçerliliğini yitirmiştir. Olay herkesin bilhğı bir açıklıkta cereyan etmektedir. Örneğin gazetelerde bir ünlü sanatçı yıllık masrafının 500 milyon olduğunu beyan etmekse, iki gün sonra yayınlanan vergi listesinde ise 100 milyon vergi ödediği görülmektedir. Esnaf, ticaret erbabı, meslek sahipleri, küçük ve orta isletme sahipleri, aynı gelir düzeyindeki ücrelilerin onda, yirmide, hatta yüzde biri kadar gelir vergisi ödemektedirler. Sol iktisat politikalarının gelir bölüşümünün dürülebilmesinde temel araçlarının biri olan vergi politikası böylece tamamen kullanılmaz hale gelmektedir: mevcut vergi idaresi ile, örneğin gelir vergisi oranlarında yapılacaklıgı bir artırımsan bu bir etki yapmayacaktır. Demek ki, gelir dağılımında gerçekleştirilmesi arzulanan düzelmelerin önkoşullarından biri, vergi kaçağının sıfırlanmasıdır. Bu ise, bilgisayarlara, çek ve kredi kartlarının bu kadar yaygın kullanıldığı bir ortamda biz bir teknik bahane ile dağılmamasın; vergi kaçağının altında bugünkü ve geçmişi hükümetlerinin kaçağı sürdürme iradesi yatmaktadır. Vergi ve geçmişi nasıl bülüreceğini somut bir program çerçevesinde açıklayamayan bir sol alternatifin inandırıcılığı olmayacaktır.

3. Eğitimde fırsat eşitliği.

1923-80 döneminde uygulanan iktisat politikalarının uzun vadede en tehlikeli etkisi, 12 Eylül ve ANAP iktidarlarının yanlış uygulamaları de güçlenerek Türkiye'yi 1990'larda bir dönemece getirmiştir. Türk ekonomisi, sermaye kanunlarında çıkmıştır. Bugün imkan yara-

YEREL PLATFORMLARIN BELİRLEYİCİLİĞİ

● Emin Turan

İlk büyük adımı atık ve ilk büyük problemi çözdük: Yassal bir Marksist parti kurmak isteyen genç bir çevre ile siyasini karar haline getirip sürmü bağladık. Kuşkusuz bu karar engelsiz ve dümdüz bir yol izlemeceğini gösermiyor. Pek bakılı olarak yığınla soru yanıt bekliyor.

Kurulacak partiyi yeni ve orjinal yapan salt değişik özelliklere sahip çeşitli grup, parti ve kişilerin bir araya gelişini olmasıyla sınırlı değil. Bunun yanında Marksist hareket sahip olduğu birikimi toplu ve yığınsal bir biçimde politikaya etki etmek üzere kullanabilir. Böyle parti sosyalizmin mücadeleye ve parlamentoya girmek politikasını muhafaza ve yeniçeşme olmasına kavuşabilirdi. Dünyada görülmeye ilerici yayınsal Marksist parti kurma sürecinin, bu yönde ilerlemekte olduğu bilinmekte. Bizim TBKP'lerin yapısal kaynakları, birleşecek güçlerin yakın ilişkisini sağlayarak karşılık olmuştu ve yeniçeşme kazanacan kolaylaşmaktadır.

Yerel platformlar dayanarak partinin aşağıdan yukarıya örülmesi ve sürecin tamamı aynı zamanda politikaya etkisi eden bir eylemlilik süreci olmaktır. Bizim her adımımıza yansımaktadır. Bir Marksist parti ve soyut yığınsallıkla temsil olması düşünülemez. Bunuda yetiniyok sadece bir araya tanımlanmış ve sınıflandırılmış olmak, birleşme gücünü, çağdaş ve o ölçüde yıpranmıştır bir politikayı dayanmaktır. Bu ise demokrasi hakkında birleşmeyi ve bu doğrultusunda uygulamalı bir eylemi ölçer. Her kadınında ücret politikada birleşmeyi sağlayamamak birliğimiz ve yıpranabilmesi güçü olur. Yerel platformlar soyut tartışmalardan kurtarmak olan gücnelle ve demokrasiye ilişkin gündemlerdir. Bir yerel birdaşlık partiyi nesil bir demokrasiye ulaşmak istediğimizi somutlaştırmaktadır. Politik gündemde bir birlik, birleşmeyi şekil, uşkinel, dayanışal ve kişisel tartışmaktan çıkarmak yaratacağı ortak psikoloji ve moralde çok sağlığın uyumunu sağlamağı bir güce dönüştürebilir.

Yerel platformlar politikaniğiliği ölçüde TBKP'lilerin bunuya sloşp da o denli hatta ve yığınsal olacaktır. Bu da yine demokrasi TBKP'lilerin bağlı, yaşamlar ve kitle ulusal sorunu bunu olmak üzere demokrasinin temel konuları birlik platformlarının yaşamaklar, onlar kafasıda birlikte adım atma olmaktan yaratabilir.

Tabanda birleşme ve kendinin birlik platformuna özgürce bağlama uyum mumdur aktiden, eskinin alışkanlıklarından ve örgütlerinden kopuşu içeriyor.Platformlara katılan ısk ıstk bireyler yeni parti için özgürlükten sürece kamu ben özgürler de gücün yönünü sürdürecektir. Örgütlenme ve eski örgütlerin sürümlenmesi, sürece tesim olarak eşitmesi esas olarak temamlandığında yeni ve birlik partisi oluşumunu ele alacağız. Bu birlik için bir arayış gelen bütün gücler hiç bir ön koşul koymadan sürücü idiyorlar. Aşağıdan yukarıya örülen platformlarda yıpranmıştır bir biçimde yürüdüğünda bu yol bizi geri dönülmez bir güçlü birlik partisiye götürüyor. Şimdi örgütlere ve tek tek sosyalistlere düşen görev önceliğin bu geniş sürecini kolaylaştırmak, politikada ve tek örgütte birleşmek olmalıdır."

tabiîen hiç bir T.C. vatandaşı çocukların ilk, orta ve hatta yüksek eğitim düzeylerinde kamu okullarına emanet etmemekte, ne yapıp yapıp içerikle yada dışarıda bir okul okula yollamaktadır. Dolayısı ile, kamu okulları ötüşlü gelirli sınıfların ve zümrelerin çocuklarının dolaşılığı gettolara dönüşmüş, yani fakirliğin ve eziliniğiliğin bakıcıdan oğlu, nesilden nesile aktarılmasının temel araçları niteliğini kazanmışlardır. Böylece, bugün vasıfsız gelir eşitsizliklerinin bir sonraki nesilde de aynen devam etmesinin altyapısı (nerdeyse bilinçli bir şekilde) oluşturulmaktadır. Sokaktaki adam, olan bitenin farkındadır ve kendisine yönü öneriler getirilmesini beklemektedir. Sol iktisat politikalarının ana hedeflerinden biri olan fırsat eşitliği ancak ve ancak kamu okullarında büyük bir iyileşme ile başlayacak bir sürüçte adım adım gerçekleşeceğine göre, altın, atamatist program eğitime ayrılacak kaynakları belirleyen, idari yapıda devreye sokulacak reformları açıklayan bir somutlukta bu sorunu ele almalıdır.

4. İstikbam seferberliği.

Sol politikaların gelir dağılımı politikalarının ötesinde, en imtiyazsız kesimlerin reel gelirlerin yükseltilmesi yatar. Gerek iktisat teorisinin bize öğrettikleri, gerek Dünya ve Türkiye deneyiminin gösterdikleri, koşkunun en çok denetşe ihtiyaç olan sınıf ve zümrelerine ulaşmanın temel aracı, onlara iş ve istikbam olanağı sağlamaktır. İşçilik, toplumsal ücret ve sıhhatı kötüleden yıpralayan bir hastalık olarak ele alınmalı, sol alternatifte ekonomik bütünlüğünü, sanayileşme, makro politika ve benzeri politikaların ötesine bütünsel bedel olarak işçilikle mücadele verilmelidir. Açık ve gizli işsizkesinel ve kısmal ıstıfsa, ailesi, sıhrabası ve hazmları ile, Türkiye nüfusunda nerdeyse bir çoğunluk oluşturmaktadır. Bu çoğunluk için, sol alternatifin belki de en cazip yönü, istikbam imkanlarını artırmasın olacaktır. Bu nedenle, cesur ve yaratıcı çözüm önerileri ürettiğerek somut uygulama aşamasındaki işsizlik sigortası önerisi mutlaka yer almalı, kamunun istikbam yaratacı büyük projeler sistemi açıklanmalı, yaratılacak ek istikbam sayısı gerçekçi bir şekilde saptanmalıdır. Eğer sol siyaset hareket, ekonomik programında planlamadan sözü edecekse, bunun en iyi yeri istikbam yaratma konusudur. Vatandaşının iş bulma fırsatını piyasa mekanizmasına bırakmayın, onun iş bulma hakkını temel hak ve özgürlüklerin bir parçası sayın bir anlaşın, bu hayatı konuda en modern teknikleri kullanan bir planlama yöntemini seçmezi doğal ve kaçınılmazdır.

5. Çevre korunmasında devrim.

Kısmen dünyada yüksekten çevre bilinci dağınımı etkisi, büyük ölçüde de Türkiye kapitalizmi gelişme aşamasında (başka yerlerde olduğu gibi) çevreyi tümüyle temel etmesi sonucu, Türkiye'de çevre kirliliği sorunları vatandaşın güncel yaşamında strateje gündemin ilk sıralarına yükselmektedir. Çevre hareketinin sol siyaset aşısından özellikle ilginç yanlarından biri, tanım icabı sivil toplumca, yerel ve kalıtımcı bir hareket olmanın, vatandaşı vatandaşlık hak ve yetkilerini kullanma fırsatını vermesidir. Sokaktaki adam, bu konuda da, çıkar gruplarının temsilcisi olan sağ ve liberal partilerin çözüm getirmeyeceğini bilmektedir. Böylece, çevre korunması sorunları, sol hem alternatif iktisat politikası programlarında çok istisna bir alana oturma olanağına sahip olmaktadır. Çevre olayını genelde tüketicinin korunmasını da kapsayacak şekilde tanımlarsak, aniden sanayici-tüketici imtiyazlı kesimlerin karşısında vatandaş- tüketici bitfaslı ile çıkmak, ve ekonomideki tekelci yapıların kalınlamına inken vereceik kuıbun ve dekoji mekanizmalarını devreye sokmak mümkün olabilecektir. Bütün bunlar ise, sol programın çevre ve tüketici korunması konularında zengin içeriğine sahip somut çözümler önermesi ve bunları kamuoyuna sunması ile gerçekleşebilir.

BAŞARININ SIRRI

Yukandaki listeye eklenecek başka konular vardır; hatta bunlardan bazıları, örneğin enflasyonla mücadele, sağlık sektörü reformu, bilim ve teknoloji üretimini teşviki, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, kentsel ve şehirlerarası taşımacılık şebekesinin kurulması, etnik bölgesel kalkınma politikalarının tasarımı, nüklüyetin tabına yayılması gibi, yukarıdakilerden daha önemli bile kabul edilebilir. Amacımız alternatif programın ayrıntılı bir açıklamasını yapmaktan ziyade yönelimini ve temel yaklaşımını göstermekti, ele aldığım 5 başlığın bu amaç için yeterli olduğunu, bunlara öncelik vermeyen bir alternatifin inandırıcılık ve gerçekçilik açısından doyurusuz olmayacağını düşünüyorum.

Türkiye'nin gündeminde ağırlığı demokratik hak ve özgürlükler, gelir dağılımının düzeltilmesine, yeni ahlaki değerlerin yaratılmasına, velhasıl çağdaş ve müreffeh bir Türkiye'nin kısa sürede biçimlenmesine veren bir sol iktidar ihtiyacı bütün acilliği ile durmaktadır. Büyük kitleler hem bu sorunların ve ihtiyaçların, hem de çözümün sol iktidarda yatığının farkındadır. Ancak, solun geniş(ler) politika önerileri bu iktiti 1990'ıan yıklaşmamakta, bir şekilde artık tarihin derinliklerine gömülmüş dönemlerin, 1930'ların ya da 1950'lerin aşınmış kavgalarına yöneltmektedir. Bu yanlış yönelti, vatandaşın gözünde sol programlarını ikna edici niteliğinin kaybolmasına yol açmaktadır. Solun iktidara gelmesi halinde yaşadı ihtiyaçlarına cevap vereceğ sorunlarla uğraşmayacağını hissettiği içindir ki, vatandaş çoğunluğu oyunu sol dağada kullanmak zorunda kalmaktadır.

Bu noktada sol aydınlara, uzmanlara ve siyasi kadrolara düşen görev, ekonomik programlara bakıştıa bir yaniden yapılanmayı (perestroika) gerçekleştirmiş Türkiye'nin üçüncü dünyadan birinci dünyaya geçişine katkıda bulunmaktır. Daha özgür ve eşit bir toplumu çağdaş demokrasi içinde ulaşmayı hedefleyen bütün sol hareketlerden bu sürecı kalıtımlarının, genel kamuoyuna çıkarmadan önerilerini birbirleri ile tartışmak geliştirmelerinin çok yararlı olacağına inanıyorum. Türkiye solunun bilgi ve deneyim birikimi, bu büyük dönüşümü de başarı ile sonuçlandırarak düzeydedir.

İlk büyük adımı atık ve ilk büyük problemi çözdük: Yassal bir Marksist parti kurmak isteyen genç bir çevre ile siyasini karar haline getirip sürmü bağladık. Kuşkusuz bu karar engelsiz ve dümdüz bir yol izlemeceğini gösermiyor. Pek bakılı olarak yığınla soru yanıt bekliyor.

Kurulacak partiyi yeni ve orjinal yapan salt değişik özelliklere sahip çeşitli grup, parti ve kişilerin bir araya gelişini olmasıyla sınırlı değil. Bunun yanında Marksist hareket sahip olduğu birikimi toplu ve yığınsal bir biçimde politikaya etki etmek üzere kullanabilir. Böyle parti sosyalizmin mücadeleye ve parlamentoya girmek politikasını muhafaza ve yeniçeşme olmasına kavuşabilirdi. Dünyada görülmeye ilerici yayınsal Marksist parti kurma sürecinin, bu yönde ilerlemekte olduğu bilinmekte. Bizim TBKP'lilerin yapısal kaynakları, birleşecek güçlerin yakın ilişkisini sağlayarak karşılık olmuştu ve yeniçeşme kazanacan kolaylaşmaktadır.

Yerel platformlar dayanarak partinin aşağıdan yukarıya örülmesi ve sürecin tamamı aynı zamanda politikaya etki eden bir eylemlilik süreci olmaktır. Bizim her adımımıza yansımaktadır. Bir Marksist parti ve soyut yığınsallıkla temsil olması düşünülemez. Bunuda yetiniyok sadece bir araya tanımlanmış ve sınıflandırılmış olmak, birleşme gücünü, çağdaş ve o ölçüde yıpranmıştır bir politikayı dayanmaktır. Bu ise demokrasi hakkında birleşmeyi ve bu doğrultusunda uygulamalı bir eylemi ölçer. Her kadınında ücret politikada birleşmeyi sağlayamamak birliğimiz ve yıpranabilmesi güçü olur. Yerel platformlar soyut tartışmalardan kurtarmak olan gücnelle ve demokrasiye ilişkin gündemlerdir. Bir yerel birdaşlık partiyi nesil bir demokrasiye ulaşmak istediğimizi somutlaştırmaktadır. Politik gündemde bir birlik, birleşmeyi şekil, uşkinel, dayanışal ve kişisel tartışmaktan çıkarmak yaratacağı ortak psikoloji ve moralde çok sağlığın uyumunu sağlamağı bir güce dönüştürebilir.

Yerel platformlar politikaniğiliği ölçüde TBKP'lilerin bunuya sloşp da o denli hatta ve yığınsal olacaktır. Bu da yine demokrasi TBKP'lilerin bağlı, yaşamlar ve kitle ulusal sorunu bunu olmak üzere demokrasinin temel konuları birlik platformlarının yaşamaklar, onlar kafasıda birlikte adım atma olmaktan yaratabilir.

Tabanda birleşme ve kendinin birlik platformuna özgürce bağlama uyum mumdur aktiden, eskinin alışkanlıklarından ve örgütlerinden kopuşu içeriyor.Platformlara katılan ısk ıstk bireyler yeni parti için özgürlükten sürece kamu ben özgürler de gücün yönünü sürdürecektir. Örgütlenme ve eski örgütlerin sürümlenmesi, sürece tesim olarak eşitmesi esas olarak temamlandığında yeni ve birlik partisiye oluşumunu ele alacağız. Bu birlik için bir arayış gelen bütün gücler hiç bir ön koşul koymadan sürücü idiyorlar. Aşağıdan yukarıya örülen platformlarda yıpranmıştır bir biçimde yürüdüğünda bu yol bizi geri dönülmez bir güçlü birlik partisiye götürüyor. Şimdi örgütlere ve tek tek sosyalistlere düşen görev önceliğin bu geniş sürecini kolaylaştırmak, politikada ve tek örgütte birleşmek olmalıdır."

Hazinet Kurultayına yığınsal katılım başta olmak üzere sürecin tıkinleşmesinde TBKP'lilerin belirleyici etkisi olacaktır. TBKP'lilerin aktif olmak kazandığı ve birikimlerini aktarmadığı yerel birliklerin geniş çevrelere ulaşma, yığınsallaşması ve niteliğin artırılı olduğu zor. Bu bizim sorumluluğumuzun ne denli önemli olduğunu gösteriyor. Tüm dostlarımı, yöntem ve ilişkiyi yayılan TBKP yapıları, her büründen kanlan diğer güçlerle eşit koşullarda geniş platformların toplanmasında belirleyici katkıda bulunabilirler. Parti yönetimleri ve partililer etki TKP-TIP potansiyelleri başta olmak üzere, yakın dönemde sıyıdanları da içine almak üzere tüm parti ilyelerini bu platformlara kişisel katılımını yapmak üzere çağırmalıdır. Yine kitle ilişkilerine dayanarak partili-partisiz tüm sosyalistlere, katılmak istiyen çok geniş bir çevreye ulaşabilirler. Sürecin TBKP'lilerin yığınsal katılımı, birleşecek güçlerin yakın ilişkisini sağlayarak karşılık olmuştu ve yeniçeşme kazanacan kolaylaşmaktadır.

Yerel platformlar dayanarak partinin aşağıdan yukarıya örülmesi ve sürecin tamamı aynı zamanda politikaya etki eden bir eylemlilik süreci olmaktır. Bizim her adımımıza yansımaktadır. Bir Marksist parti ve soyut yığınsallıkla temsil olması düşünülemez. Bunuda yetiniyok sadece bir araya tanımlanmış ve sınıflandırılmış olmak, birleşme gücünü, çağdaş ve o ölçüde yıpranmıştır bir politikayı dayanmaktır. Bu ise demokrasi hakkında birleşmeyi ve bu doğrultusunda uygulamalı bir eylemi ölçer. Her kadınında ücret politikada birleşmeyi sağlayamamak birliğimiz ve yıpranabilmesi güçü olur. Yerel platformlar soyut tartışmalardan kurtarmak olan gücnelle ve demokrasiye ilişkin gündemlerdir. Bir yerel birdaşlık partiyi nesil bir demokrasiye ulaşmak istediğimizi somutlaştırmaktadır. Politik gündemde bir birlik, birleşmeyi şekil, uşkinel, dayanışal ve kişisel tartışmaktan çıkarmak yaratacağı ortak psikoloji ve moralde çok sağlığın uyumunu sağlamağı bir güce dönüştürebilir.

Yerel platformlar politikaniğiliği ölçüde TBKP'lilerin bunuya sloşp da o denli hatta ve yığınsal olacaktır. Bu da yine demokrasi TBKP'lilerin bağlı, yaşamlar ve kitle ulusal sorunu bunu olmak üzere demokrasinin temel konuları birlik platformlarının yaşamaklar, onlar kafasıda birlikte adım atma olmaktan yaratabilir.

Tabanda birleşme ve kendinin birlik platformuna özgürce bağlama uyum mumdur aktiden, eskinin alışkanlıklarından ve örgütlerinden kopuşu içeriyor.Platformlara katılan ısk ıstk bireyler yeni parti için özgürlükten sürece kamu ben özgürler de gücün yönünü sürdürecektir. Örgütlenme ve eski örgütlerin sürümlenmesi, sürece tesim olarak eşitmesi esas olarak temamlandığında yeni ve birlik partisiye oluşumunu ele alacağız. Bu birlik için bir arayış gelen bütün gücler hiç bir ön koşul koymadan sürücü idiyorlar. Aşağıdan yukarıya örülen platformlarda yıpranmıştır bir biçimde yürüdüğünda bu yol bizi geri dönülmez bir güçlü birlik partisiye götürüyor. Şimdi örgütlere ve tek tek sosyalistlere düşen görev önceliğin bu geniş sürecini kolaylaştırmak, politikada ve tek örgütte birleşmek olmalıdır."

Türkiye'nin gündeminde ağırlığı demokratik hak ve özgürlükler, gelir dağılımının düzeltilmesine, yeni ahlaki değerlerin yaratılmasına, velhasıl çağdaş ve müreffeh bir Türkiye'nin kısa sürede biçimlenmesine veren bir sol iktidar ihtiyacı bütün acilliği ile durmaktadır.

Meclis'te Gencelli tartışması

"SANDIK KOYUN ORTAYA ..."

İzmir milletvekili Kemal Anadol 10 Mayıs günü Gencelli'de yapılmaya çalışılan termik santral konusunda Bakanlar Kurulu kararını iptali ve ardından gelişen olaylar üstüne gündem dışı bir konuşma yaptı. Bu konuşmanın ve Endonezya'da bulunan Enerji Bakanı Kut'a vekalet eden Bayındırlık ve İskan Bakanı Cengiz Altınkaya'nın konuşmalarını özetleyerek aktarıyoruz:

ANADOL - .. Hükümete teşekkür ederek konuşmama başlamak isterdim. Ama benim için talihsiz; Ege halkı için, doğumu, turizmimiz, hayvancılığımız için tehlikeli boyutlara ulaşacak bir konuyu muhterem meclise arz etmek için sözlerime başlıyorum.

Allağa'da ANAP iktidarı bir termik santral yapmak için serbest bırakılmıştır... Bunun ilk İzmir'de yürütülme yapı-işlet-devret modeline gitmesi bizim ve bunu dalı Bakanlar Kurulu kararının iptali için bendeniz Danıştay'da dava açtım. Danıştay iki kez yürütmeyi durdurma kararı verdi . . . 8 Mayıs 1990 tarihinde Enerji Bakanı Fahrettin Kurt,.. devletin ve hükümetin emrindeki Anadolu Ajansı'na bir demeç verdi. " ... Çevre kirliliğine yol açacağı gerekçesiyle kurulacak santral için yoğun tepki aldık. Santral için gerekli kredilerin temin edilmesine rağmen proje gerçekleşmesi aşamasına gelemedi" dedi ve santralden hükümetin vazgeçtiğini . . . dünya kamuoyuna ilan etti. Santral kuracak Japon heyeti geçtiğimiz Cumhurbaşkanı Turgut Özal'a çıktı. . .

Sonra Enerji Bakanı Fahrettin Kurt, Egeliler ona "uzaktan bakan Kurt" adını takmışlardı... Endonezya'dan bir demeç verecek, devletin ve hükümetin emrindeki Anadolu Ajansı'na kendi verdiği demeci kendi yalanlayacak, altının Bakanlar Kurulu kararı iptalinin daha geniş kapsamlı bir termik santral kurma anlamına geldiğini Endonezya'dan bildirdi.

"Utanıyorum"

Şimdi evvela şunu soruyorum değerli arkadaşlarım . . . Sayın Fahrettin Kurt ya aynı 7'inde yalan söyledi, ya da dün yalan söyledi. Arkadaşlar utanıyorum .

Karşısında olduğumu bir iktidarın bakanının, devletin ajansına kendi verdiği demeci bir hafta geçeden Yalanlamasını ya Meclis kürsüsünü getirmekte politikası olarak gerçekten hicap duyuyorum . .

... Türkiye'nin tarihini, turizmini, doğasını, tarımını, hayvancılığını mahvedecek bir olayı yaratı farkı getirmekisiin Doğru Yolcu'nundan yeşillerine, SHP'lilerinden bağımsızlarına, çevrecilerinden gençlerine, köylülerine dek toplumun her kesimi karşı çıkıyorsa ve siz bunu kalak tıkıyorsanız, kendi ipal etmişiniz Bakanlar Kurulu kararının kendiniz yalanlayarak değiştiriyorsanız . . . Allağa'daki petrol emekçilerinin, Foça'daki balıkçının, Dikili'deki esnafın, Menemen'deki pamukçunun, üzümcünün temsilcisi değil; Japon sermayesinin temsilcisi görünümünden kurtulamayacaksınız.

Bayındırlık Bakanı Cengiz ALTINKAYA: Sayın Anadol'un, İzmir Allağa'da kurulması öngörülen termik santralin inşaatının iptal edilmesini öngören talebi özerine, hangi gerekçelerle Danıştay'da 90'ıncı günlük sürelerle yürütmeyi durdurma kararının neye dayanarak alındığını biz bakmak istiyorum. Burada bazı çevresel, hukuksal ve idari prosedür noksanlıklarından bahsedilerek kararname iptal edilmiş. Bakanlar Kurulumuz da bu eksikliklerı tamamlamak üzere o kararnameyi iptal etmiştir.

Sayın Bakanın yurtdışında olduğu zamanlarda, zafer kazanılmıyacaşma, Türkiye'de işler sokakta gösteri yapılarak hükümet yürütmesinde bir hava estirilmektedir. Danıştayın yürütmeyi durdurma kararı verdiği kararnamenin iptal edildiği ifade edilmiş, sanıdan yapılmayacağı ifade edilmemiştir . .

Allağa ne ilk ne son . .

Türkiye'de Allağa türü santral ne ilktir, ne de son olacaktır. Şimdiye kadar bu şekilde kurulmuş Ambarlı'da ve Göksova'daki santrallarımız vardır. Ötelik biz, ağır Türkiye'de işlerin bu şekilde halledilmesine mütaade edersek, bakınız gömülü İzmir'de çeşitli vesilelerle gösteriler yapılarak eğer Allağa Santralı engellenmişse, bunu da bir hükümet olarak kabulleniriz, idare olarak kabulleniriz, arkasından neler geliyor: Kemerburg, Ortaneli, Yatağan, Göksova gibi Türkiye'de ne kadar termik santral varsa, ne kadar kül çıkaran, kükürt çıkaran santral varsa, bazıları bir araya gelip gösteriler yapacaklar ve hükümet de ona konuşta, onlar sokaklarda elele veriştirdikti diye teker teker santrallardan vazgeçecek . . . Sayın Anadol'un burada, özellikle İzmir'de basın siyasi kuruluşlarla, bazı demokrat-lerle elele vererek bunu bir siyasi provokasyon konusu yapmış olduğu gün gibi şıkıcadır. Ülkemizde yapı-işlet-devret modeliyle Türkiye'nin güvenilirliği, Türkiye'nin kredibilizesi ilişkisini böyle bir projenin uygulanması bir kere Anavatan iktidarının her türlü söylentilere rağmen hesap ettiği istikrar bir noktaya çıkardığımı ispatıdır. Eksen muhalefet milletvekillerinin uğraştıkları konu bu intibaı yıkabilmekir. Ne çevre kirliliği, ne kül, ne kükürt ve ne de demokrasi. Bütün hadise Türkiye'ye yabancı sermayenin, karşılığında herhangi bir kontrata, kefalet vermeden, devlet kefaleti vermeden tülkemize gelip, elektrik üretip, elektrik satabileceğine olan inancı verebilmiş olmamıza bir çelme takma gayretidir, ama hepsi boşa çıkmıştır, boşa çıkacaktır . .

(Kemal Anadol 'satagma' yapıldığı gerekçesiyle yeniden söz aldı.)

ANADOL: Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde provokasyonun karşılığı kışkırtma . . . Türkiye'nin dünyanın en iyi, nefis, ucuz demiri olan çelikdeki kaynaklarını yeniliğiyle . . . dünyanın en güzel turizm beldelerinden birinde Afrika'dan ithal kömür getirecekmiş ... Hafı "Demirde bağlıymız kalmayacak, tartıda zeytinimiz, üzümümüz, pamuğumuz yetişmeyecek" diyecek, işte bu tahrikin ta kendisidir . . . Bu oradaki halkı kışkırtmanın ta kendisidir . . .

Sayın Bakan'dan bir tek şeyi istiyorum: Eğer oradaki halkı kışkırtmıyorsa, eğer oradaki halkın inadınsin termik santralden yana olduğunu söylüyorsa, buna da inanıyorsa, gizsin orada referandum yapsın; termik santralı kurulum mı, kurmıyacalım mı diye oradaki halka sorsun.

Sandık koyun ortaya . . .

"Allağa'daki petrol emekçisinin, Foça'daki balıkçının, Dikili'deki esnafın, Menemen'deki pamukçunun, üzümcünün temsilcisi değil; Japon sermayesinin temsilcisi görünümünden kurtulamayacaksınız."

KUŞ CENNETİ SINIFI GEÇECEK Mİ?

Bandırma yöresi çevre kirlenmesinin en yoğun yaşandığı bölgelerden birisi. A sınıfı diplomasya sahip kuş cennetinin bu yörede bulunması çevre kirlenmesini daha da önemli kılıyor.

Bilindiği gibi, bundan bir yıl kadar önce Kuş Cennetı gündeme gelmiş; toplantı, geziler, şenlik ve protesto gibi eylemlerle basın ve yayın organlarında yoğun olarak yer almıştı.

İstanbul'da bir grup duyarlı insanın bu konuda yaptıkları çalışmalar, Kuş Cennetı'ni Yaşatma Gönüllüleri, son olarak çevreyi kirletenler hakkında Bandırma Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmuştu. Bunun arkasından olumlu gelişmeler oldu. İl Sağlık Komisyonu Kuş Gölü'ne dökülen Sığırcı derelerinden alınan örnekleri inceletti ve kirlilik tartışmasını olarak belgelendi. Şu an dere üzerinde bir arıtma tesisi kurulmasını gündemde.

Bu arada, Avrupa Konseyi'nin 1986'da verdiği beş yıllık süre gelecek yıl doluyor. 26 Mayıs'ta Avrupa'dan gelecek kurul A sınıfı diplomanın uzatılıp uzatılmaması konusunda incelemede bulunacak. Aşağıdan 2-7 Haziran tarihleri arasında yapılacak "Uluslararası Bandırma Kuş Cennetı Kültür ve Turizm Festivali" ile gözler bir kez daha bu yöreye çevrilecek. Festival kapsamında, Kuş Cennetı ve Çevre Sorunları Sıstıma, 3-4 Haziran tarihlerinde bir de sempozyum yer alıyor. Sözkonusu sempozyumun programını şağıda yayınlıyoruz.

SEMPOZYUM PROGRAMI

Prof. Dr. Müntek ÖZTÜRK
Arş. Gör. Dr. Mehmet PİRDAL
Arş. Gör. Atakan SUKATAR
E.Ü. Fen Fakültesi Bölümü

14.40-15.00 Ortadan gölü sivastik habitatlar.
Arş. Gör. İdris GÖLÜZAR
K.T.Ü. Orman Fak. Orman Entomolojisi ve Koruma Anabilim Dalı

15.00-15.20 Mimari ozel gölbrekterinin neden olduğu tepeşak kirliliğinin atmosfer inversiyon yapısınca yapılı mikro organizmalarınca saptanması.
Doc. Dr. Mustafa GÖK
Çukurova Ü. Ziraat Fak.
Prof. Dr. P. MARTİN
Hohenheim Ü. Ziraat Fak. Stuttgart

15.20-15.30 ARA

3. OTURUM-BAŞKAN:
Prof. Dr. Hüseyin GÜNER
Ege Ü. Fen Fak. Biyoloji Bölümü

15.30-16.10 Kirli suların değerlendirilmesinde alglerin önemi.
Prof. Dr. Hüseyin GÜNER
E.Ü. Fen Fak. Biyoloji Bölümü

16.10-16.30 Çevre kirlenmesinin ormanı ekosistemleri üzerindeki olumsuz etkileri.
Prof.Dr. Necmettin CEPEL
E.Ü. Orman Fak.

16.30- 16.50 Sanayi atıklarının tehlikeli çevre kirliliği.
V. Doç. Dr. Yaşar Bahri ERGEN
Gazi Ü. Müh. mim. Fak. Şehir ve Bölge Pl. Bölümü

16.50-17.10 Çevre ve Halık.
Avukat Nevzat ÇETİN

17.30 Kuşcennetı Milli Park Geziti.
Efficiency/1990 2. Cilt

4. OTURUM- BAŞKAN:
Prof. Dr. Turhan İSTANBULLU

9.30-9.50 Pestisitler ve benzeri kimyasalların ekosistemdeki etkileri.
Prof. Dr. Ayhan KENCE
Dr. Meral KENCE
ODTÜ. Biyoloji Bölümü

9.50-10.10 Mesnik kirleticilerin kuşlardaki etkileri
Prof. Dr. Selahattin CEYLAN
Öğr. Gör. Dr. Stoşgü SONAL
U.Ü Veteriner Fak. Farmakoloji ve Toksikoloji Böl.

10.10-10.30 Gölbekdeki kimyasal kontaminasyon ve insan sağlığına etkisi.
Prof. Dr. Azmi TELEKONGU
FİGENİNİOĞLU
Y. Biyokimyager
E.Ü. Fen Fak. kimya Bölümü

10.30-10.50 ARA
5. OTURUM- BAŞKANI:
Üzver ÇARHACIOĞLU
10.50-11.10 Doğanın korunmasında Yurdumuz ve diğer ülkelerdeki uygulamalar
Nihan SAVAŞ
O.G.M. Milli Parklar Şube Müdürü

11.10-11.50 Çevre kirlenmesi.
Halil TEK
11.50-11.50 Çevre kirlenmesinin tıkınal yvonsel nedenleri.
Prof. Dr. Celal ERTUĞ
Yeşiller Partisi Genel Bşk.

11.50-12.30 GENEL TARTIŞMA
12.30 KAPANIŞ.
14.00-16.30 Orıd. Prof. Dr. Cavt KÖSENİĞ
OTURUM BAŞKANI:
Prof. Dr. İnsel ERTAŞ
E.Ü. Fen Fak. Dekanı
KATILANLAR:
Prof. Dr. Atıf ŞENGÜN
Prof. Dr. Melekşer ÖKTAY
Prof. Dr. Yusuf VARDAR
Cafer TÜRKMEN
Prof. Dr. Necmettin ZEYREK
Prof. Dr. Mustafa KURU
Dr. Yusuf AYVAZ
Ali KİLİZAY
(Milli Park ilt takipçi)
Festivale ve Sempozyona katılmak isteyen Adanlar merkezyle ilişki kurabilir.

"Utanıyorum"

Şimdi evvela şunu soruyorum değerli arkadaşlarım . . . Sayın Fahrettin Kurt ya aynı 7'inde yalan söyledi, ya da dün yalan söyledi. Arkadaşlar utanıyorum

Karşısında olduğumu bir iktidarın bakanının, devletin ajansına kendi verdiği demeci bir hafta geçeden Yalanlamasını ya Meclis kürsüsünü getirmekte politikası olarak gerçekten hicap duyuyorum . .

... Türkiye'nin tarihini, turizmini, doğasını, tarımını, hayvancılığını mahvedecek bir olayı yaratı farkı getirmekisiin Doğru Yolcu'nundan yeşillerine, SHP'lilerinden bağımsızlarına, çevrecilerinden gençlerine, köylülerine dek toplumun her kesimi karşı çıkıyorsa ve siz bunu kalak tıkıyorsanız, kendi ipal etmişiniz Bakanlar Kurulu kararının kendiniz yalanlayarak değiştiriyorsanız . . . Allağa'daki petrol emekçilerinin, Foça'daki balıkçının, Dikili'deki esnafın, Menemen'deki pamukçunun, üzümcünün temsilcisi değil; Japon sermayesinin temsilcisi görünümünden kurtulamayacaksınız.

Bayındırlık Bakanı Cengiz ALTINKAYA: Sayın Anadol'un, İzmir Allağa'da kurulması öngörülen termik santralin inşaatının iptal edilmesini öngören talebi özerine, hangi gerekçelerle Danıştay'da 90'ıncı günlük sürelerle yürütmeyi durdurma kararının neye dayanarak alındığını biz bakmak istiyorum. Burada bazı çevresel, hukuksal ve idari prosedür noksanlıklarından bahsedilerek kararname iptal edilmiş. Bakanlar Kurulumuz da bu eksikliklerı tamamlamak üzere o kararnameyi iptal etmiştir.

Sayın Bakanın yurtdışında olduğu zamanlarda, zafer kazanılmıyacaşma, Türkiye'de işler sokakta gösteri yapılarak hükümet yürütmesinde bir hava estirilmektedir. Danıştayın yürütmeyi durdurma kararı verdiği kararnamenin iptal edildiği ifade edilmiş, sanıdan yapılmayacağı ifade edilmemiştir . .

İzmir'den Gencelli'ye

SEN,GÜZELE ZİNCİRLENEN

● Talat Ulusoy

- Gürültü olur diye konuşmaktan, kirlenir diye sokmaktan çekindiğin bir lmytu kışı kasabasında Ege'ye uyumuyorum. Artık bir mutluluk tırtıyor seni...

- Artık mutsuluklar yaşanmuş yaşanumamış arakesitinde, çoğunlukça ihmal edilen buruk güzellikler-dir. "Tam kavuşmuşken..." diye başlayan buruk güzellikler. O güzellim kıyılara tam kavuşmuşkon, o gizselim kıyıslen kömür karasına boyanmaya soyunanları hatırlamanı yetiyor yaşanmamuşa düşmene.

Emek Bayramı'ndan çevre eylemine

- Yol boyu düşüncende bunlar, Dikili'den Aliağa'ya geçiyorsun. Aliağa "Emek Bayramı"ndan yeni çıkmış. Üç gün, üç gece doğtin, derneklerin, sergi, sevgi... "Neşeniz daim olsun" diyorsun, "Allah gecinden versin" der gibi. Aliağa petrol ve kitkitri kokuyor. Bu koku hayra alamet değil, biliyorsun. Yeniden otobüslere binliiyor. İstikamet Gencelli.

- Gencelli zincir için üç toplanma yerinden biri. Diğer ikisi İzmir ve Karşıyaka'da. Geniişçe bir çayır, çayırın bir yükseli kurulmuş, üzerinde göçlü ses düzeni sürekli müzik yayınlamıyor: "Al silahı ötkeni kuşanda gel!" Gün boyu bu şarkı ekçe yöneleniyor. Kimi vardır kapı gıcırtısına oynar, kimi vardır üç kişiyi bir arada görse bebeleri tutar. Bu da o hesap.

- Geniş bir kanlım beklemiyor. Neden? Depolitizasyon diyenler cluyor. Ama "nefsi mbdafaa" diyorsun.

Olympos'tan indim ben

- Kazadağ'nın (Ida Dağı) eteklerinden, üstelerinden ve Bakırçay Havzası'ndan gelenlerle kalabalaştı çayır. Saat 11.00. Zincirin bakıcıları eleie tutuşmaya başladı anayol boyunca, İzmir yönünde. O sırı haberler ulaşıyor Gencelli'ye. İzmir ve Karşıyaka'da çok çok insanlar toplanmış. Onlar da bu yana zincirleniyor. Zincirin sazı birde tamamlanacağı öngörülmüş.

- İnsan-yaşl-sevgi zinciri zor iş. En az elli bin insanın, tutuşmuş yüz bin elin altmış kilometreye yol olmazı ha deyince olacak iş değil. Hesap-kitap, plan-program ve gönüllü görevliler gerek diye düşünüyorsunun. "Yok" diyor bir başkası, "çok doğal olsun istedik". Doğallık ile yaşanılık-örgütselliik ve örgütsüzlük arasında bir bağınlı karanıyorsun. Özelik sen de sekeri disiplinden nefret ediyorsun.

- Sabah sana soruyorlardı: "Sargın ve Kutlu gelecekmiş, doğru mu?" Şimdi sana söylıyorlar: "Sargın ve Kutlu burada. Gördün mü?" Şayia sosyal-psikolojik bir olay. Doğa ve insan sevgilileri Sargın ve

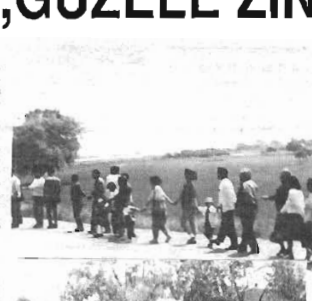

Kutlu'yu aralarında görüyorlar belli.

Asfalti kaynatmakla olur mu Şekar?

- Zincir tam olarak gerçekleşmeliyor. Yani elli-altmış kilometre boyunca eleie tutuşamıyor insanlar. Bu kez program gereği tim zincirdaşlar Gencelli'ye taşınıyor, çayırda toplaşıyor. Zeybekler çalınıyor, oynanıyor. "Ne güzel" diyecek olıyorsun, yine salık mutluluk!

-"Şimdi belediye başkanlarını seslenecek sizsel"

İzmir Belediye Başkanı Yüksel Çakmur'un anonsu böyle. On-on beş belediye başkanı büyük başkanın bahçeliği birer etmeleyle seslerine hakkını kullanıyorlar. Ardından Çakmur bir saat süreyle incir çekirdeğini doldurmaya uğraşıyor. Kürsüde halkçı belediye, güneş altında pişen halk.

- İzmir Belediye Başkanı kendini otuz yıllık politikacı ve devlet adamı olarak tanıtmuştı. Onun ardından mikrofona çağrılan Gencelli'li kadının tanıtılmaya ya da kendini tanıtmaya ihtiyacı yoktu. Herkes gibi sen de tandın bin yıllık Anadolu bilgesini. Şöyle dedi: "Benim derdim ANAP'ı, SHP'yıh değil. Benim derdim Gencelli genç kalsın!"

Demokrasi hemen şimdil

- İstanbul Belediyesi Çevre Komisyonu Başkanı gelmiş konuk olarak. Bir de armağan olarak ladin fıdanı getirmiş dikmeye. Niye ladin? Burularda yetişir mi? Bir bileni bulamıyorsun sormayı. Çakmur'un "ilen" komutuyla belediye başkanları ve konuklar ladini dikmeye gidiyor.

- Mikrofonda yine bir bayan sesi: "Yeşillere de söz hakkı verili..." Gerisini duyamıyorsun. Ses düzeninin devresi kapanıyor. Niye bu telaşlı sarsıntı?

- Anlık mutluluk başlamışna güne, yoksa gün karabasana mı dönüyor? Demokrasisizlik, ah kader mi bu? Yaşanılası bir çevre için bir arayı geleneler demokrasiyi çok gırtıyorlar birbirlerine. Demokrasi iktidara gelinince ihsan edilecek bir kınıf olarak mı düşünülüyor yoksa? "Demokrasi, hemen, şimdil" Bu senin de arzun.

Evet, halkın zaferi

- Pazartesi, 7 Mayıs. İzmir'desin. Gavur İzmir'de, dostların arasında. Bir haber dalgalanıyor: Bakanlar Kurulu Gencelli'ye termik santral yapılması kararını iptal etmişlll! Enerji bakanı Kurt Anadolu Ajansı'na demeç veriyor: "Allaş'da kurulacak santral için hâşyük tepki aldık. Vazgeçiyorsuz" diyor. Sen de insanmak istiyorsun. Bu karar kutlanıyor, kutlayamıyorsun.

- Gündelerden Salı. Gazetelerde manşet: "Halkın zaferi!" İnanmaya başlasan mı ufaktan?

- Gündelerden Çarşamba. Takke düşüyor: Dondurulmuş Türkiye'den yana olanlar açıkça "hile-i yerriye" yaptık diyorlar. Danışta'yı'n Gencelli'ye termik santral yapımı konusunda verdiği 'yürütmeyi durdurma' kararını boşa çıkarmak için kendi kararlarını iptal ediyorlar. Şaşmıyorsun. İğrenliyorsun.

Bir gün mutlaka

- Gündelerden bugün. Bugün olsa, bugün yine kanlıran zincire diyorsun. Adı ister insan zinciri, ister yeşil zincir, ister çevre zinciri, ister demokrasi zinciri, ister ekmek zinciri olsun. Bu zincirin "sevk zinciri" olmadığını biliyorsun. Bu zincir bıçbir halkası lekelanmeksizin güzele bağlanan istiyorsun.

ASİT YAĞMURU

Termik santrallara niye karşı çıkıyoruz? Önemli nedenlerden biri asit yağmuru, egzos gazlarıyla otelar, sıtk gazlarıyla fabrikalar ve hatta gübreleriyle hayvanlar atmosfere artan miktarda asitli maddeler salıyorlar. Bu maddeler su buharıyla bileşik yapıp, yağmur damlalarıyla yeryüzüne geri dönüyorlar. Buna asit yağmuru deniyor.

Avrupa ormanlarının yarısı bu durumda. Kuzey Amerika ormanlarının durumu daha iyi değil. Geliişmekte olan ülkeler için de bu gelecek çok uzakta görünmüyor. Asit yağmuru ekosular ve yeralı sularını da tehdit ediyor. Ormanlar, yağar önlem alınmazsa on yıl sonra içme suyu kaynak kıyılarının iptalinin gündeme gelebilmesi olasılığı ile karşılıyorlar.

Binalar, eski eserler ve kitaplarımız da etkileniyor bu yağmurdan. Demir aşırı paslanıyor, beton bozuluyor, eski yontıaların kıymağı kalıaşı kalmıyor, kitaplar çürüyor. Tarım ürünlerinde hastalıklara, bozunmalara yol açıyor asit yağmuru. Ya ekilimiz ve ağaçlarımız?

Sanayi, hayvancılık ve motorlu araç trafiği gelişmiş ülkelerde bu sorunda hemen hemen aynı oranda sorumlu. Ancak Türkiye gibi ülkelerde hayvancılığın etkisi ihmal edilebilir boyutlarda. Büyük ve küçük baş hayvan sayısının çok fazla ve belli alanlarda yoğunlaşmış olduğu yerlerde bu hayvanların gübrelerinden yayılan amonyak, asit yağmuruna yol açan kimyasal maddelerden biri. Oto egzozlarından salınan bol miktarda nitrojenin yanısıra, bir de benzinin tam yanmamasından doğan hidrokarbonlar var. Hidrokarbonlar nitrojen-oksitlerayla kombine olarak, güneş ışığının etkisi altında ozon halinde biçimleniyorlar. Ozon yüksüklerde gerekli, ama toprağa yakın olunca fotokimyasal "sis"e yol açıyor. Bu sis insan ve doğa sağlığı için zararlı ve aynı zamanda asidenmenin de etkisini artırıyor.

Termik elektrik santralleri ve petrol rafinerileri hem nitrojen ve hem de, özellikle kükürtdioksit saçıyorlar. Asit yağmurunun bu iki kaynağından biri olan rafineri Alişlıçlıda zaten var. Hükûmet ikinci kaynağı da Aliağa yöresine ilave etmek istiyor. Ondan sonra "Yağdır Mevlam asit yağmuru..."

Bakanlar Kurulu Onayladı

"PARASI OLAN OKUSUN"

● Bülent Akbay

Devlet üniversitelerinde okuyan 700 bin kadar öğrencidem alınan öğrenim harcı miktarlarının belirlenmesi ile ilgilim hazırlanan yeni "harç modeli" tasarısının 9 Nisan'da yapılan Bakanlar Kurulu toplantısında gündeme alındıktan sonra benimsendiği açıklandı.

Yükseköğrenim Yasası'nın 54. maddesine dayılıklik getirem 'model' çerçevesinde, öğrenim harçlarının üniversiteler tarafından ayrı ayrı saptanması öngören taslağın yasalaştırılması sonrasında uygulama 1 Ocak 1991 tarihinde başlanacak.

Tasarının yasalaşması durumunda harç miktarları üniversiteler tarafından belirlenecek ve 'bitişe' ile yüksek öğrenim programlarının türlerine göre öğrenci 'maliyeleri' esas alınarak hesaplanacak. Öğrenciler, üniversitelerine kaça 'mal' oluyorlarsa, bu maliyetin en az yüzde 10'unu 'harç' olarak ödeyecekler. Ortaöğretimdeki yıllarda bu oran yüzde 50'ye kadar yükselebilir. Çünkü öğrencilerin harç miktarlarını belirlerme hakkının Bakanlar Kurulunu bırakılmış olmasının yanında, Bakanlar Kurulu kararnamesine göre, devlet öğrencinin yıllık cari maliyetinin en az yüzde 50'sini ödeyecekti, ama geri kalan yüzde 50'nin ne kadarının devletten alınacağı karara bağlanmamıştır. Kısace her geç hükümetin insafına bırakılmıştır. Bu durumda, örneğin 200.000 lira harç ödemekte olan bir up fakültesi öğrencisi, bu dönem gösterge'erine göre, önümüzdeki dönemde 1 milyondan az olmamak üzere 9 milyona kadar değişen miktarda harç ödemek zorunda bırakılabilecektir.

Yüksek öğrenimde bir dizi kanayan yaranın gündeme geldiği bir ortamda, ülkenin idaresinden sorumlu olanlar 'cep doldurma' kaygısıyla hareket ederek, ülke sorunlarına yaklaşımlarındaki içtensizliklerini sergilemişlerdir . . .

Geri dönüşü olmayan yol

Eğitim özgürlüğü sosyal ve ekonomik hakların olup anayasal güvence altına alınmıştır.Yine 82 Anayasası, bu özgürlüğün sınırlarına belirleme hakkını YÖK'e bırakmıştır. Eğitim ve öğrenim alanında devlet güvencesinin asli dayanağı öğrenim görme isteğinin mutlak surette karşılanmasıdır. Yasalar bu hakkı yok edecek hükümleri barındıracak içerikte yapılamazlar. Bu açıdan, üniversitede okumaya hak kazanmış bir öğrencinin öğrenim hakkı, 'harç ödemedeki' gerekçeyle elinden alınamaz. Oysa 'öğrenim harcı'nı ödemeyen öğrencilerin sınavlara alınmadığı, kaydının yapılmadığı ve öğrenim kurumundan uzaklaştırıldığı gibi, uygulamaların sürdüğü üniversitelerimizde öğrenim örgütüşünü sağlayacak 'devlet güvencesi' nakıya alınmış durumdadır. Borçlanma sistemi ile genocide insanların geleceği ipotek altına alınarak 'devlet güvencesi' sağlanmaz.

Bilindiği gibi öğrenim harcı uygulaması öğrencilerin tepkilerine sık sık bedef olurken, üniversitelerimiz tatsız olaylara sahne olmuştur. Uygulama bir çok kişi ve kurulu tarafından eleştirilirken ANAP hükümeti, uygulamasını 'paralı eğitim' olmadığını sıratla kanıtlamaya çalışmıştır. Öğrencilerin geçmiş dönemlerdeki yoğun tepkileri sonucu Özal hükümetleri bir dönem harç miktarlarını ertelemişlerdir. Ancak öğrenim yılının başında harçlara yapılan yüzde 100 zam, korkusuz gelecek dönemlerde daha da artacak, yeni modele göre öğrenci başına milyonları aşan harçlar dilşecektir. Ülkemizdeki terörün düşüklüğü ve eğitim giderlerinin yüksek maliyeti düşünülüğünde 'yeni harç modeli'nin büyük sıkıntılar yaratacağı kuşkusuzdur.

Maliye ve Gümrük Bakanlığının 'çiçeği burnunda' bakanı Adnan Kahveci, konuya ilişkin basına verdiği demeçlerde hakkın, öğrencilerin okul giderlerini karşılamak sorunda olmadığını, giderleri öğrencilerin karşılaması gerekliğini' belirtmek, halkla öğrencileri karşı karşıya getirecek demagojik yaklaşımlardan medet umuyor. Öğrencilerin halkın evladı olduğu ve alınan harçların halktan iki kez çıkarıldığı gerçeği umutsuzlumuya çağrılıyor. aynı şekilde devletin görevi sülüksiyetlimek isteniyor. Halk'ın cebinden çıkan harç paralarının bazı gerçekleri umutsuzcağı sanmadığım gibi bu durumda halkın 'devlet ile soyguncu mafya'yı ayırmakta güçlük çekeceği vurgusunu, 'en halkçı' bakan Adnan Kahveci'ye yapıyorum.

Üniversitelilerin kazanç kaynağı değil

"...üniversiteler bütçelerine ödenekl eden harçlar ve ücretler, her üniversite bünyesinde açılacak olan öğrenci sosyal yardım vertlihindan, kurulacak Öğrenci Hırçıarı Fonu'na aktarılır.

Bu fonda toplanan paralar öğrencilerin beslenme, kültürel, sportif faaliyetleri ile diğer sosyal ihtiyaçlarına kullanılır."

(YÖK md. 46)

ANAP iktidarı ile gündeme gelen fonlar devletin bütçeyiyle boy ölçüşecek duruma gelmesine karşın, denetimi, hiç bir hukuk sistemince kabul edilmeyecek denli 'iskayrtur'. Yasa'nın'ın hükümlerile TBMM'nin bile fonlar: denetlemesi olanakını kılmıştır. Bu denetimsizlik bir çok kurum ve kuruluşa olduğu gibi üniversitelere de yansımıştır. Öğrenci Harçları Fonu'na aktarılan paraların denetlenmesi nerdeyse olanaksız kılan gerçek hükümler barındırmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda öğrencilerin en temel ihtiyaçlarının karşılanmaması, bazı üniversite yöneticilerinin adının yolsuzluklara karışması, aynı harçların nerelere "aktarıldığı" konusunda bir dizi soru oluşturmuştur. Yalnızca bu nedenle daha inandırıcı tedbirler alınması gerekirken, Bakanlar Kurulu, üniversitelerin "şirketleşmesi" yönünde kararlar almayı tercih etmiştir. Yükseköğrenimde bir dizi kanayan yaranın gündeme geldiği bir ortamda ülkenin idaresinden sorumlu olanlar "cep doldurma" kaygısıyla hareket ederek, ülke sorunlarına yaklaşımlarındaki içtenilikisizliklerini sergilemişlerdir.

Son olarak, devlet ve vakıf üniversitelerinin kazanç amaç taşıyamayacakları '82 Anayasasında açık olarak, eğitim amacı olan özel kuruluşların ise sarf kazanç amacına yönelik faaliyet yapamayacakları zımnen belirtilmiştir. 'Paralı eğitim modeli' bu açıdan da anayasaya aykırılık ilkesini kesinlemektedir. Kısacası ülkemizin bugünkü koşulları da düşünülerek, paralı eğitim modelinin üniversitelere yapılan hakkı tasmayacağı sonucuna varabiliriz.

Paralı eğitim projesinin uygulanmasından zarar gelecek bu "ülke" insanlarının birarada ya da ayrı ayrı alternatifler üretmesi umuduyla. . .

Oldu bittiyle üniversiteler paralı oluyor

HÜKÜMET ELİNİ ÜNİVERSİTELİLERİN CEBİNE SOKTU

Gençlik sarıldı - Mayıs ayı Türkiye için çok şeytar ifade ediyor. 1 Mayıs, bahar, okullar tatile hazırlanıyor . . . Bir başka anlam daha var ki o da üniversitelileri doğrudan ilgilendiriyor.

Son dört yıl her Mayıs ayında öğrencileri ve gençleri ilgilendiren bir yasa gündeme geliyor. Bir süre tartışılıyor sonra meclis tatile gitiyor, okullar kapanıyor ve tartışma gündemden çıkıyor. Eylül ve Ekim ayında sessiz sedasız bir kanun veya kanun hükümde kararname çıkıyor.

-Harçlar artırılıyor . . .

-Üç dersten kalanların kaydı silinecek . . .

-İki yıl ilişiği olan aynı sınıfta okuyanlar yerlerinden kaydı silinecek . . .

Üniversiteliler bir anda şaşırdılar. Okulların açılışında protesto atmaya kalktılar. Gazetede bir köşe gün yazar gözü "alıştı" bu olaylara.

16 Mayıs akşamı haber bülterinde Gençlik Bakanı, İsmet Özarslan, Gençlik Kırtası açılışıyla ilgili yaptığı konuşmada, "Gençken fırsatı tanımalı, gençler özgürce tartışabilmeli, paleozoizmin gençler . . . " dedi. Bunlar hep söylemiyor ama yapılanlar söylemenler hemen hiç uymuyor.

YÖK ve DPT tarafından ortaklaşa hazırlanan yükseköğretim raporunda, üniversitelerin ekonomik durduğuna girdiği kaydedilmekte, artan maliyet giderlerinin karşılanabilmesi için alınmaktır geliştirilmeyi yıl çalışıyor. Son on yılda bağımsız sitrum payı yüzde 4.3'ten 3.19'a düşerken, öğrenci başına düşen gerçek ödemek 3.5 milyon liradan 1.9 milyona düştü.

Bakanlar Kurulu'nun üniversitede öğrencilerinin öğrenim masraflarının yarısını karşılamaktan öngörüm kanunyla ilk adım sularak yeni finansal modele geçilmesi gerekciği kaydedildi. Yani Hükümet elini üniversitelilerin cebine sokarak, gider masraflarının artması ve enflasyona göre artışda ücretsizliğe bağlamayı düşünüyor. Cumhurbaşkanı Özal, rektörlerle yaptığı kapalıcada "Üniversiteler paralı olsun" dedi. Tartışmalar sürüyor. Ankara Üniversitesi rektörü Necdet Serbis, artışı ölümlü karşıladığını açıkladı. "ancak artışın, artışın, azar azar artışı yapmak gerekli" derken, Boğaziçi Üniversitesi rektörü Ergül Toğrul "Açık olan şu ki, yeni dönemlerde ile üniversitelerin gerekcilim duyduğun ölçüde, kaynak aktarımının mümkün olmayacağıdır. " ITÜ rektörü Ihsan Kesgin, "Paralı öğrenime geçmiş için öğrencilerin yüzde 70'ine burs vermeyi göre almak gerekli" dedi.

Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol "Ilkemiz parasız olmalı ilkesi, olmayana da devlet desteği sağlamak gerekli" açıklamasını yapı.

Türker Arkan 14 Mayıs günlü Güneş Gazetesinde "öğrencilerden sembolik bir ücret alacağız diyorlar zaten biz bana genelde inanmıyım. Hazırdan paralı yapılıcak de aynı şeyi söylemişlerdi. Sözümona, parasız olmayana ücretsiz bakacaklarmış. Parasız olanların hazırda kapılarında ölüme terkedildiğini gördü hep birlikte görüyorsun. Yarın aynı durumu üniversite kapısında da görecağiz" dedi.

Öğrenciler hazırlı hazırlı final sınavlarına hazırlanıyorlar. Sezlerini, düşünceylerini duyurabileceklerini

olaşıklarını yazan çok yazılı. Marmara Üniversitesi Heydarpaşa kampüslerin paralı eğitimi protesto için sembolik olarak jokon, ve ve sinsi sessiz tepki göstermeye çalışıdar. Bertrin Akan (ÜÇ Eczacılık) "Ben yazan ya ayakı harçlara zarfa ödüyorum ve devletten borç alıyorum. Ailemi ve benim parlıya sıkıcak, sayma bir uygulamma" dedi. Refika Akkiprik (Eczacılık) "Bizim Bilkent Devlet'ıtesinde okumadığımız unutttular herhalde" derken, Serif Köksal (Ibn.Hukuk Fakültesi) "Öğrencilerin akıyhna onca karar verken hana bir tane daha ekleudi" dedi.

TOPLU SÖZLEŞME MÜCADELESİNE NASIL BAKMALIYIZ?

● Haydar Yılmaz

1990'da sözleşmeler Mart-Eylül'de, Tekstil-Metal-Maden-Bediiye işkollarında Kasım'da, Kağıt-Lastik-Petro-Kimya-Çimento-Banka-Gıda-Hava ve Sağlık işkolarında yoğunlaşıyor.

Eylemlerin başlangıcı ve yaygınlığı 1989 baharındaki eğilimle aynı değildir. Özellikle başta Belediye olmak üzere, Tekstil ve Metal işkolu yaygınlık açısından büyük bir önemse sahiptir.

İşverenlerden bazıları, sözleşmeler patlama noktasına gelmeden imzalama eğilimindeler. Bunu kimi işçiler kabul ediyor ve kabul ediyor. Özellikle dikkat edilen, eylemlerin başlaması, birbirini etkileyerek yükselmesi ve grev ve direnişlerin yaygın olarak Mart'dan Eylül'e, Eylül'den Kasım'a ulaşmasının önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Bu nedenle sözleşmelerin koordinasyonu ve bu olası çıkışları ülkenin politik gündemiyle çakışması, işverenleri ve hükümeti tedirgin ediyor.

Bu yıl içinde yapılacak sözleşme mücadelesinin; bugünden ana hatlarını belirlemek gerekli. Bunun içinde konunun bilimsel incelemesi gerekmektedir. İlk akla gelen şu soruların yanıtlanması zorunludur:

Avrupa Topluluğu'na yönelen ülkemizde sermaye çevreleri bu süreçte hangi sektörlerde? Hangi işletmeler güçlenecek, hangileri güçten düşecek? Üretimin merkezileşmesi, Avrupa Topluluğuna entegrasyon ve sermayenin merkezi örgütlüğünün artmasının durumu nedir?

Toplu sözleşme mücadelesine hangi taleplerle giriyorlar? İşçiler ve Sendikalar sözleşmelerde öne sürdükleri ücret taleplerini neye göre belirlemektedirler?

MESS'in Toplu Sözleşme ilkesi olan iş gruplandırma sistemi konusunda işçi sendikalarının net bir politikası var mı?

Geçen sözleşmelerden bu yana işçiler pastayı ne kadar büyüttü, şimdi pastadan ne kadarını talep ediyorlar?

Ülkenin politik gündemiyle bu sözleşmeler arasında; işçi sendikaları ve işçiler nasıl bir ilişki kuruyorlar? Bu sorular çoğaltılabilir olmakla birlikte. Olanaksız olan bu sorular önemlilik yansıtmamakta, demokratik bir sendikal politikada belirlemekte.

Demokratik bir sendikal politikanın bir gereği olan demokratik bir sözleşme politikası için:

1 - Çağımzın temel bir özelliği olan teknolojinin son hızla ilerlemesi de ne üretim sürecine girmeyle, beyaz yakalı işçilerin sayısı hızla artmaktadır. Ve bu kesimler üretim içinde çok önemli roller üstleniyorlar. Sendikalar bu değişim sonuçlarınlarına yönelik sözleşmelerde somut bir politika oluşturup uygulamak zorundalar.

2 - Teknik elemanların büyük çoğunluğunu sendikaya çekebilecek kapsam dışı maddesi türtüyle kaldırmak temel hedeflerden biri olmalı. Yasada önce böylesi bir engel yokken 80-83 döneminde YHK'nun sözleşmelere koyduğu bu maddeye karşı sendikalar artık var olan kayıtsızlıklarını kaldırmalıdlar.

3 - DİE'nin enflasyon rakamlarına bağlı kalarak, ücret politikası oluşturmaktan vazgeçmelidir. Ve Eşel-Mobil tuzağına düşmemelidirler. İçinin ömrü boyunca hiç tüketmediği yüzlerce mal bu alarak belirlenen enflasyon rakamları işçinin içinde bulunduğu enflasyon rakamlarıyla hiç bir benzerlik göstermesi olanaklı değildir. Ücret politikası üretim süreçleriyle birlikte ele alınmalıdır. İçinin üretiği değer sitrek. İl böylme gösterirken gelişmenin ortaya çıkardığı yeni ihtiyaçları gözardı ederek sendikalar sürekli insanın asgari yaşamı için klasik gerekli ihtiyaçlarını öne çıkan kaşılaşmalarını terk etmelidir.

4 - Sendikalar iş gruplandırması konusunda net bir politika oluşturmalı işverenin önerisi diye bunu toptan reddetmek yerine alternatif bir sistem geliştirmelidirler. Eşit iş eşit ücretmiş yola çıkarak, ortalama herkes 400 liraya alıyor diye tüm ücretleri eşitlemeye yönelik ücret politikası terk edilmeli, farklı iş yapana farklı ücret istemek gibi bir ücret politikasına yönelinmelidir. Sayısanın politikası özellikle teknik dönüşü yüksek çalışanları işverenin yanına itiyor. Bu kesimler yüzdeli zam istiyorlar, bir başka açıdan ise yüzdeli zam ücretler arasındaki farkı açıyor. İşçilerin kökten iyi bir gruplandırma sistemi onurluluğuna yüzdeli zam sıfırlamarak zam istenebilir. Hedef işçinin değil için yani mal için harcanan işgücünün miktarı ve kalitesi niteliğinin değerlendirilmesi, fiyatlandırılmasıdır.

5 - İş güvencesi için disiplin kurullarında eşitlik veya üstünlük sağlama mücadeleci darlayıyor. İşten çıkarmaların nedenleri çeşitlidir.

a) Asgari ve düşük ücretten İşçi çalıştırmak istegi.

b) Rekabet koşullarına ayak uydurammamak.

c) Teknolojik yenilenme.

d) Sendikal örgütlülüğe tahammülsüzlük.

Asgari ve düşük ücretle çalışmaya engel olmak için sözleşmelere "İşe giren çıkarılamaz ücretinden İşe başlar" maddesi konulabilir veya işe yeni alınanlar için yüksek bir iaban ücreti tesbit edilebilir.

6 - Herhangi bir sendika merkezi yada şubesi işçen atmaların nedenlerini, örneğin son iki yılın nedenlerini ortaya koyacak bir çalışma içine girebilir ve kimi alternatifler oluşturabilir.

7 - Tekstil'ulanın sendikalarca amacına uygun işletiliği işletilmediğini denetleyebilecek maddeler sözleşmelere konulabilir yada bu yönde yasa değişikliği talep edilebilir.

8 - Teknolojik yenilenmeden kaynaklanan işten atılmaları önleyebilmek için; işçilerin kendilerini yenileyebilecek kalifiyelik niteliklerini geliştirecek parasal ihtiyaçlarını ek bir fon ile İşverenlere karşılanması sözleşmeler konulabilir veya bu sorun sendika İşveren hükümet üçlüsü içinde ele alınabilir. Bu sorun gündeme getirilebilir.

9 - İşçilerin yaşamın her alanında ÖZ GÜVENİNİ sağlayacak, kendisiyle yönetmesini ortaya çıkaracak ÖZ ÖRGÜTLÜLÜĞÜN yaratılmasına hizmet edecek bir biçim de üretimle birlikte ele alınmalıdır.

Örneğin izin, sağlık, eğitim, sınıfsal, yerel yaşam, kültür, çevre, sanat, basın-yayın, eğlence, spor kulularında yoğunlaşabilir. Bunların biçimleri kahp olarak ele alınmak yerine insan gücü örgütlenmelidir. Kreş, İçci lokali, İşçi kültürevleri gibi talepler yerel yönetim organları İşveren ve sendika üçlüsü içinde topla sözleşmelerde gündeme getirilmelidir. Bunlar yunusra zamanda SENDİKAL BİRLİK - SENDİKAL DEMOKRASİ ve İŞÇİ SENDİKA DİYALOGUNU sağlayacaktır. YATAY örgütlenmelerin de önünü açacaktır.

KISA KISA

İzmir "kamu çalışanları sendikal platformu" oluşturuldu

Eğit-Der ve 11 kamu çalışanı derneğince desteklenerek ortaklaşturlan kamu çalışanlarının sendikalaşması girişimleri ve İzmir'de başladı. İzmir de Çeşidli demekler "Kamu Çalışanları Sendikal Hakları Platformu" oluşturdular. TMMOB İzmir İl koordinasyon Kurulu, MMO İzmir Şubesi, İMO İzmir Şubesi, DEMARD İzmir Şubesi, Demiryolları Memurları Derneği, Psikoloğlar Derneği, İzmir Şubesi, Türk Hemşireler Derneği, Denet-Der, Eğit-Der, Türkiye Ziraatçılar Derneği, ve Belediye memurları bu platformun içinde yerıalıyor.

Olağanüstü hal yönetimlerinin yetkileri artırıldı

10 Mayıs günü Resmi Gazete'de yayınlanan iki Kanun hükmünde Kararname ile Olağanüstü Hal Yönetimlerine tanınan çalışma yaşamına karışma yetkileri artırıldı. 424 sayılı "Şiddet Olaylarının Yaygınlaşması ve Kamu Düzeninin Ciddi Şekilde Bozulması Sebebine Dayalı Olağanüstü Hal Bölge'sinde çalışanların ıskana tabi tutulmasına İlişkin düzenlemelerde değişiklik yapıldı. 425 sayılı "2935 Sayılı Kanun ile 285 sayılı KMK'ye göre Bölge Valiliği, grev ve lokavt kararlarını en çok bç ayı kadar ertelevebilecek. Bölge valisi'ne tanınan yetkilerin kullanılması ile ilgili idari işlemler hakkında idare davası açılamayacak.

Avrupa Sendikalar Konferadsyonu 1 Mayıs olaylarını Avrupa Parlementosuna götürecek

Merkezi Brüksel'de bulunan Avrupa Sendikaları Konferdenasyonu (ETUC) Genel Sekreteri, M. Minterscheid'in imzasıyla Yıldırım Akbulut'a bir telgraf göndererek 1 Mayıs'ta polis'in tutumunu ve hükümetin yaklaşımını kınadı. ETUC, Stazburg'da toplanacak Avrupa Parlementosu'na 1 Mayıs olaylarını götüreceklerini açıkladı. Mektubun bir örneği, AT komisyonu başkanı ve ILO Genel Sekreeri'ne gönderildi.

Danıştay, Grev Ertelerne Kararı İçin "Yürütmeyi Durdurma" verdi

Çimse-İş Sendikası'nın kamu kesimi çimento fabrikalarında başlattığı çimento grevine ilişkin Bakanlar Kurulu'nca alınan grev ertelerne kararı, Danıştay 10. Hukuk Dairesi'nin kararı ile durdurulduğu. Yürütmeyi durdurma kararının alınması üzerine, yaklaşık bir aydır karar alınamaması nedeniyle çimento işyerlerinde başlatılan iş yavaşlarma eylemi ve Çimse-İş şube Başkanları'nın Ankara'da başlatılıkan açlık grevi de sona erdi. Çimse-İş yetkilileri yapılan açıklamada, "Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nin yetki alanında bulunan beş çimento fabrikası için Bakanlar Kurulu'nun grev irini istenceeğini belirtiler. Danıştay 10. Daire başkanı yaptığı açıklamada, "Özel sektör işyerleri için alınan grev ertelerne kararı hakkında bir karara varılmadığı, çünkü, bu İşyerlerinin toplu sözleşmesinin kısa bir süre önce bağıtlandığını" belirtti.

MESS'e Karşı Birlik . .

Metal İşkolunda, 1990 yılında MESS Grup Sözleşmelerinin yenilenecek olması nedeniyle, Mayıs ayının ilk günlerinden başlayarak yetki prosedürüne girildi. MESS'le Grup Sözleşmesi bağlayan dört sendikadan üçü, geçtiğimiz hafta içinde ortak bir açıklama yaparak "Birlikte davranma kararı aldıklarını" bildirtiler.

Hak-İş'e bağlı Özdemir-İş bağımsız Otomobil-İş ve Çelik-İş Sendikaları'nın geliştirdiği "Ortak Tavır" konusunda yapılan açıklama, özetle şöyle deniliyor. "Ayrı ayrı sendikalar da olsak, üyelerimizin hak ve menfaatleri için biraraya gelmek, birlikte davranmak ve metal işçileri için iyi bir sözleşme yapmak gibi sorumluluklarımız var. Türk-Metal üyelerini bu ortak çalışma da görmek istiyoruz." Açıklamada, ayrıca "Ödrı sendikanın üyelerinin ortak toplantısı ve karşılıklı ziyaretlerle toplu sözleşme taslağını da ortaklaşa geliştirmesine çalışılacağı" vurgulandı.

İktisatçılar Birliğinde Düzenlenen Kadın konulu söyleşi / Sibel Özbudun

"MERKEZİ - BİRLEŞİK - YIĞINSAL BİR KADIN ÖRGÜTÜ"

Günümüz koşullarında Türkiye'de bir kadın hareketinin henüz somutlanmamış olması soruna ister istemez bir kuramsal, teorik yaklaşımı gerektiriyor.

Derleyen - Gül Özdamar

İktisatçılar Birliği'nde 15 Nisan'da Kadın Örgütlenmesi Sorunu konulu bir tartışma düzenlendi. Geçen sayımızda Gülsar Savran'ın görüşlerini yayınlamıştık, bu sayımızda Sibel Özbudun'un yaptığı konuşmayı özetleyerek yayınlıyoruz.

Konumuz, 1990'larda Türkiye Kadın hareketinin gündemi. Olduça iddialı bir konu bence, ama uygun. Ki nedenden dolayı uygun diyorum. Gerek dünyadaki değişimler gerekse Türkiye'nin dinamikleri bu ülkenin insanlarının hayat tarzlarında değişiklikleri yel açıyor. Ebedi sandığımız değerler sorgulanıyor, her geçen gün daha çok insan tarafından. Buğüne kadar genel geçer kabul ettiğimiz bırakın değerler dokunulmaz sandığımız, tabu sandığımız konular tartışmaya açılıyor. Bu durum bize kadın hareketinin gündeminden söz etmek için neşesel durumu veriyor, ikinci neden ise ölmel. 1968 kuşağı arkadaşlar, Türkiye'de yeni bir aydın kadın tipinden oldukça farklı bir tipleme bu. Kendi sınıfcılıklarına dayanmayı reddeden, toplumu dönüştürme mücadelesine katılan, bu mücadele alanında kadın olmanın sıkıntılarını bizzat yaşayarak gören ve tanıyan bir kadın kuşağı oluştu. Bu kadın kuşağının 1970-80li yıllarda edindiği deneyim, biseysel ve toplumsal bilgi ve deneyim birikimi onu bir kadın hareketinin oluşturulmasında ve Türkiye'de kadından değişen konuma konusunda gündemi belirleme etkinlik sağlayabileceği bir konuma getirdi. Gerek etnikbilimsel olarak gerek fili olarak. Yinede konumun gelişi ve gündemdeki koşullarında Türkiye'de bir kadın hareketinin henüz somutlanmamış olması soruna ister istemez bir kuramsal, teorik yaklaşımı gerektiriyor. Ben işe iki sorula başlamak istiyorum.

Bu soru ile başlamak istiyorum. Buradan da günümüz Türkiye'sinde bir kadın hareketinin varlığından söz edilebilir mi sorusuna gelmek istiyorum. Belirlediğimi düşündüğüm İslamcı gelenek ve Kemalizm çelişkisinden başlamak istiyorum.

İslamcı gelenek nedir? Bu, toplumda geniş kabul gören kadın eşitsizlik aile şeklindeki özleşlaşmeyi izlemeyi meşru ve geçerli kılan en önemli verilerden biri tanesi. İslam dinine göre kadının konumu gibi bir tartışmaya girmek istemiyorum. İslam dininin Türk toplumuna atfedilen muhafazakar ve mukaddessiz değerlerin toplumca meşru kabul edilmesinde belli başlı kılıfı oluşturduğunu belirtmek istiyorum. Kadın özelinde nedir bu değerler? Bunda evlenen kadar babanın, evlendikten sonra kocanın vesayeti altındadır. Toplum hayatındaki yeri hemen hiç yoktur. Evinin dışına çıktığı sondan itibaren varlık alanı çevresi ailesi, mahallesi, bekçi ve polisler tarafından denetlenir. Kural dışı davranışları cezalandırılır. İslami geleneğe göre kadın çalışmasına cevaz vermek şöyle dursun, ailenin geçiminin sağlanmasını erkeğe vermiştir.

Ülkemiz kadınlarının yaşam koşullarını etkileyen İkinci temel dinamik İslamla kutuplaşma içinde bulunan Kemalizm'dir. Kemalist devrimlerden sözedilirken kadın hakları devriminden sıkça sözedilir. Kadınlara kemalist devrimle birlikte pelerinleri atmaları, erkeklerle birlikte eşit olarak çalışma ve siyaseti alanına girdikleri vurgulanır. Bu görüş bir yanılsamadan ibaretti. Çünkü Kemalist kadın devrimi gerçekte kadınların toplumsal iktisadi, siyasal hayatla bütünleşmelerini gerek görmen ve bunları sağlayacak toplumsal mekanizmaları yaratmamıştır. O halde Kemalist kadın devriminin temel mantığı nedir?

Kemalist kadın hakları toplumdaki ikincil konumlarından çıkarmaktan ziyade İslam ile hesaplaşmayı öngören bir mekânlaşma çerçevesidir. Bunu birçok veriyle incelemek mümkün. Bu hukuk çerçevesine değinmekte yetinecağim. Kemalist hukuk çerçevesi kadın eşitsiz aile eşitlenmesini bozmayan, kadının esas yerinin ailesi olduğunu tembit eden, aile içinde kadının iradesini erkeğe bağımlı kılan bir çerçeve belirmiştir. Bu gerek medeni kanunda gerek son zamanlarda sık tartışma konusu olan ceza hukukunda, iş hukukunda, ticaret yasalarında görülebilir. Kemalist kadın hakları devrimi kadının bulunduğu, İslamın kendisini sınırlamış olduğu çerçeveyi aşmak yolunda toplumsal mekanizmalar yaratmamıştır. Örneğin eğitim hakkı sağlanmıştır fakat eğitimin sağlanmasındaki amaç bilgi ve bilinçli Türk anaları yapabilmek için, İslam ile Kemalizm alanındaki kutuplaşma durumu geçmişte kadın hareketi varolduğu sorumuzun cevabını yeterince vermektedir.

İslami gelenek özellikle büyük benimi kırsal olan toplumumuzda bağımsız kadın hareketinin biçimlenmesini engellerken, Kemalizmin önünde ezilişi meşru bir gelenek de tepeden yönlendirilen bir kadın hareketidiğinin sağlanmasına sıcak izin vereb

Bu sorunun asabtan sanırım ülkemizin kapitalist kapitalleşme sürecinin ilk özellikle 60 sonrasında girişilen çileli demokratikleşme sürecinin kutuplaşmasında yatar. Türkiye Cumhuriyet döneminde ve 1950'lilerden sonra daha bağımlı da olsa, çarpık da olsa bir kapitalleşme sürecine girdi. Bu sürecin konumuz açısından önemli iki sonucu var. Bunlardan ilki sanayi yanı üretim sektöründe, denetim yanı hizmet sektöründe belli bir genişleme olması ve bu genişleme ise daşı bağımlılık gerçeğinin yarattığı borçlanma enflasyon ve hayat pahalılığı

Devamı S. 14 de →

landığı görüşünü öne sürmüşlerdir.

GÜNÜMÜZ TÜRKİYE'SİNDE KADIN HAREKETİNDEN SÖZ EDİLEBİLİR Mİ?

Bu sorunun asabtan sanırım ülkemizin kapitalist kapitalleşme sürecinin ilk özellikle 60 sonrasında girişilen çileli demokratikleşme sürecinin kutuplaşmasında yatar. Türkiye Cumhuriyet döneminde ve 1950'lilerden sonra daha bağımlı da olsa, çarpık da olsa bir kapitalleşme sürecine girdi. Bu sürecin konumuz açısından önemli iki sonucu var. Bunlardan ilki sanayi yanı üretim sektöründe, denetim yanı hizmet sektöründe belli bir genişleme olması ve bu genişleme ise daşı bağımlılık gerçeğinin yarattığı borçlanma enflasyon ve hayat pahalılığı

Devamı S. 14 de →

Batı feministlerinin esas olarak iddialı olduğu alanda, yani özel alanda kadın erkek ilişkileri açısından belli bir değişikliğe yol açtığını kabul etmek gerekir, özellikle sol entellüktüel kesim erkeklerinde daha büyük bir ilerleme var.

ACABA TÜRKİYE'NİN GEÇMİŞİNDE BİR KADIN HAREKETİ VAROLDU MU?

FEMİNİZM VE SOSYALİZM

ANJA MUALENBELT

"Bu kitabın içeriği feminist-sosyalist hareketteki ya da kısaca feminist sosyalist gruptaki birkaç yıllık çalışmanın sonucudur. Buğüne kadar feminist veya marksist bir kötürüm tanışmanış kadınların da okuyabilececkleri bir tür özetlemeye ihtiyaç duyuldığunu farkettik" kitabı bazırlayanlar böyle diyor. Biz kitabı tanıtabilmek amacıyla kitaptan birkaç alıntı yapmayı uygun buldik.

"Sorunumuz birazcık feminizm birazcık sosyalizmden ehkişan bir uzlaşma bulmak değildir. Sorun, kapitalizm ve sınıfsızlığın karşı karşıyalarda birbirlerini güçlendirdiklerini, kıtlıklarının ne denli içiçe olduğunu çözümlemekdir. Şu iki slogan arasında herhangi bir seçim sözkonusu değildir. "erkeklerin hakimiyetine son" ve "kapitalizme son" "parti bu yöntemlerin tarihi olarak zorunluluğunu kabul etmek yerine insanları, ailenin sosyalist toplumun temel taşı olduğu yolunda ikna edici propagandalar yürütmeye başladı. Evlilik törenleri yeniden moda oldu ve çok fazla çocuk sahibi olan kadın ideali uyyuka çıkarıldı. Hatta daha sonraları, çok çocuk doğuran kadınlara madalyalar takılmaya başlandı ve onunca çocuğunu doğuran kadınlara "kahraman anne" ünvanı verildi".

"Ev kadınının durumu, toplumun çeşitli tabakaları içinde, erkeklerin işlerine kıyasla çok daha az fark gösterir. Çamaşır yıkamak ve yatak yapmak, bir yöneticinin karısı bir metal işçisinin karısındakilerden çok daha pahalı çarşaflara sahip olsa da, aynı işür".

GENÇLİK GÜNLERİ KİMİN GÜNLERİ?

● Sadık Albayrak

Ötkeliyim, hırslıyım hem de hiçtizliltiyim. Beynimde birbirine girmiş sorular denizinde git-gelleri yaşanıyor. Cümlecikler, yanıtlar birbirini kovalıyor. Göğüstne aşılmaz bir engelin ağırlığı çökmüş sanki. Bütün bunlara neden olan şey şu üçe katlanmış kağıt parçası. Daha doğrusu onun içerdiği programın bana düşündürdükleri...

Masamda duran o kağıt parçası İstanbul Şehir Tiyatrosları'nın düzenlediği Gençlik Günleri'nin programı. Haber yapmak için alınıştım Fatih Şehir Tiyatrosu'ndan, Gençlik Günleri'nde ne var ne yok dökümünü yapacaktım burada. Olmadı. Öğe kalanma programı şöyle bir açınca, gösterilen film adlarına takılınca gözlerim, şaşırdım. Sonra öfkelendim, hırslandım.

Arkadaşlarıma koşum. Onlara gösterdim. Onların da şaşırmasını kızmasın bekledim. İstedim ki, programda yeralan filmlerin adları onlara da garip gelsin. Çirkin gelsin onlara da, bu filmlerin adlarının İngilizce yazılmış olması. Hemen hepsinin Amerikan filmi olması...

Aldırmadılar. "Sen de herşeyi abartırsın, pireyi deve yaparsın," dediler. "Olmayacak syrıntılar bulup kafayı takarsın," diye eklediler. "Hem orjinallerini yazmışlar, daha iyi değil mi?" diye de sordular.

Susmak. Kalleşçe cebime koydum programı. Programa bakma sırnmı da, haber yapma isteğimi de yitirmiştim. Fakat ben mi hakkıydım, arkadaşlarım mı? Kafamda dolamıp durdu bu soru gün boyu.

Hakaşalı arkadaşlarım. Asıl önemli olan sıyrıntıda yakalayabilmekti gerçeği . Bir hücrede yaşamı kavrıe gibi bir kültür anlayışı da çıkabilidi bir şenlik programından. Tek bir film adından... Yazılmış olduğu dil bile, bu kültür anlayışının niteliğine ilişkin açıklayıcı bir önme değil mi? Ne orjinalliği? Fransız Bertrand Tavernier'in "Geceyarısına Doğru" filminin orjinali de mi İngilizce? Sinema kaynaklarında nedeni "Around De Minuit" diye geçiyor, Gençlik Günleri'nin Programında "Around Midnight" diye geçiyor (bkz. 9. Sinema Festivali Kitabı).

Şimdi, filmlerin adlarının İngilizce yazılmasın neden çirkin, onu açıklamaya geldi ırak. Bu yıstırıcı açık değil mi zaten? Bir yapıtın adı ile içeriği arasında kopmaz bir bağ vardır, adı onu bütünler. İngilizce bilmeyen biri, Programdaki filmlerden "Bir Yıl Geceni Sekz Kemesi"sinin çağrıştırdıklarını duyabilir mi? Gençlik Günleri'ni izleyen herkesi İngilizce bilmek zorunda mı, eğer öyleyse Programlarına bunu belirsen bir ibare koymaları gerekmiyor mu? Ya Çanakkale savaşlarındaki Avusuralya'ıdan anlatan ve savaşların yapıldığı yanındasın, Gelibolu'sun adını taşıyan filmin "Galipoli" diye sanılması?.. Gelibolu'un "emperyalistçeninden" daha çirkini ne olabilir? Bu programda film adlarının İngilizce olması hangi gerekliliğide açıklanabilir? Üstelik birçoğu kısa bir süre önce Türkçe adlarla gösterilmişken...

Kültürün Mc Donald'çası

Arkadaşlarım haklıydı. Programı değiş dürüst incelemden parlamakta acele etmiştim. Oysa sadece film adlarının İngilizce olmasıyla sınırlı değildi. Programdaki çirkinlikler, Dönüşün 20 film arasında sadece iki adet Türk filmi olması. Diğerlerinin kimilerinin sırasıda Holivut filmi olması.

Ya söylesiler? Eski eser dünyasından belediyelerin sanata bakışına, TV'de mizahın Türk Sinemasınan 75. yılına kadar gençlik dışında her konu; Erdal İnönü'den Murat Belge'ye, Halit Refiğ'e dek gençlik dışında herkes var... Bir de "happening" mi, hokkabazlık mı tiyle bir şey... Arada beş on konser. Sonki gençliğle ilgili konu sıkıntısı var. Bu konuları konuşacak, tartışacak hiç genç yok sanki... Genç yazarlar, ressamlar, müzisyenler, sinemacılar ve diğerleri.

Bir tek siyatroda var gençler. 20 kadar amatör tiyatro topluluğundan oyunlar, onlarca genç. Fakat tiyatro komusında bu gençlerin tartışıştığı tek söylesi, panel yok...

Ötkeleniyorum, özülüyorum, utanıyorum. Gençler ve konular yok sana "Alternatif Mutfak: Fast Food" söyleşisi var. Kuşkusuz Gençlik Günleri'nin en ilginç söyleşisi bu. Bir kere "alternatif" var. Gençliğe mutfak alternatifi. Komşumacılar, sonra şöyle: Kentucky Friod Tavukçusu Cüneyt Okin, Jimmy's Makdonaldçısı Yalçın Sanözen (Gen Md.), Wendy Hamburgercisi Hüseyin Ayşemiş (Gen Md). Genel müdürler, gençliğe son derece önem veriyorlar.

12 Eylül'le sürü gibi bir gençlik yaratmak için yola çıktılar. YÖK'le sürülerle İngilizce eğitim yapan fabrikte uçtılar. Dört bir tarafun Amerikan yapımı tarzınca empoze edebir kuşatmaya dıldar gençliğ. Yiyeceğin en ilkelinden iki dilim ekmek arasına konan köfteyi alternatif yapan makdonaldçılar, jimmi tavukçuları dört bir tarafa tarçalı açılar. Tepelerinde ona mezmin hamburger armalı bayraklarıyla.. Kültür dünyamızı kurduklar "best-seller" tezgahını. Amerikan sineması ve TV dizileri bu kültürün alıştırmasına sağlıda büyük bir başarıyla.

Sonuç: Kırmızılaşıştılar. Artık film adlarının İngilizce yazılmasını değil, bunu garip karşılamak şaşırıyor insanları. Artık ikkel bir yiyecek çeşidi alternatif olarak sunulıyor gençlere. Her konuda, her alıdık kutulu, genel geçer olana bıyan demek olan gençliğe... Hamburgerci kültür-sanat şenliklerinde birinci tarışma konusu yaştıştıktan utanmıyorlar. Zeminin yamıtlar, Artık bir an önce "ÜSA"ya veya "Europe"a kapağı sınayı ideal edinen bir gençlik yaratılsın. Karşı çıkan için ise bazkının bini bir para. Yetmedi, yeknul çocuklarını üniversiteye sokmamak için milyonlar iatiyorlar şimdi de...

Heraklit'in Irmağı

Anımsıyorum. 1986'da biz, İstanbul'daki Üniversitelerden gençler bir kültür-sanat şenliği düzenlemıştik. Ortaköy Kültür Merkezi'nde bir hafta... Programı bizler, gençler yapıtık sıramızda tartışarak. Bildiriler okullarda bizler sanık canla başla... Şenliğimize daha çok genç yöreği ortak etmeye çalıştık vargücümüzle.

Onlar, Gençlik Günleri'nde "Ölüdürücü Sıtılı" avanturinü gösteryorlar, biz şenliğimizde "Adın da Vururlar"ı göstermıştik.

Onlar, "Çıkış Yok"u gösteriyorlar, bizim şenliğimizde "Sıkıntı Ortanı Şafakları" gösterilmişti. Genç bir müzik topluluğu Grup Yorum konser vermişti, bir genç yazarcı Gülbenk Şentaş'ı çıkarmıştık sahneye.

Onlar, hamburger söyleşileri yapıyorlar, biz gençlik üzerine panel-ler düzenlemıştik.

Ekseliyle fazlasıyla, herşeyiyle bizim, gençlerin eseri bir şenlikti o. Bir heyecan... Yüreklerimizi titreten bir esinti... Fakat sürdürmedik. Bizi zenginleştiren çeşitliliklerimizi kusur bildik. Bölündük. Şenliğimiz kurnıuslaşamadan dağıldı.

Onlarsa zaten kurumların içinde doğdular. Arkalarında her zaman parasal ve mekansal destekleri oldu. Onlar da bizimle başladılar şenliklerine. Onlar sürdürebildiler.

Onlar, bir filmle, bir kitapla, bir oyunla bir hamburgerci "eğdeğer" yaşamak için varlar. Bunu açıkça programlarına da koyuyorlar.

Bir ise, bir kitapla, bir oyunla, bir senfoniyle, bir filmle bir hamburger arasındaki dağlar kadar ayrımlara kavrıalıtılmak için var olmıştık, var olacağız.

Onlarda kültür-sanat, ciklet gibi bakkaldan rastgele alınan ve çiğnenip atılan birşeydir.

Biz de ise "Heraklit'in Irmağı". O ırmağın sularında yıkanan daha temiz, daha güzel, daha aydınlık olur... O ırmağın hiçbir an aynı kalmayan sularında özgür, sevinçli, umrum, bağımsız, yaratıcı, tirekses, gelişmiş insanlar... Kültür-sanatla o insanlar, o güzel insanlarla kültür-sanat Heraklit'in Irmağında birbirlerine karışırlar.

Öfkeliyim, hırslıyım, hüzünlüyüm. Hem de umutluyum. İsteyemiyorum, alın "Morukluk Günderi"nin izin olsun. Size geç demek için yüz bin şahit lazım.

Mahinur Ergun'un Filmi, Med-Cezir Manzaraları

ÖDÜL SOSLU YAPAYLIKLAR

Sadık Albayrak

Bazı filmler vardır, biçimsemin onları cıdıya almazsınız, ilmtinde kalmasınız, yazılar yazmasınız gerekmez. Her cazmarisi TV'de gösterilen filmler bu türdendir. Ertesi sırapna karşı çıkan maliya ladertleri, sonrasın erkek-fakat kız dyrkileri bu filmlerin temel konusudur. İşte Med-Cezir Manzaraları bu türden filmlerden. Fakat ilzerinde durulmasın gerekiyen bazı nedenler var. Birincisi ilerici kıvılıştar tarafından düzenlenen Ankara Film Şenliğinde ödülleri gark edilmesi, bir bakıma model bir film olara sunulması. İkincisi ise bu film degitinde sonuçlar, konfuşun cilalı bir sinemayla nasıl gözboyayıcı biçimlere dönüşeceğine tipik bir ömek oluşturmasın. Son yıllarda ilkkamsı sinemalarımı ilgasi eden Amerikan filmlerinin ve yıllarda TV'de sınıl kalan dıy kayrıalı TV dizilerinin biçimsel ve içerikset etkilerinin de çarpıcı bir ömeğini sunması aym zamanda.

Amerikada öğrenim görüp yıllarıarsa bir bankanı komuta merkezinde "dollarasın" yapan Zeynep Türkiye'de bir bankanın genel merkezinin kasiyerde olur. Aynı bankanın müdürü Erol çok başarılı bir bankacıdır. İhtisası olanı ortak olan bu iki insanın aramda garip bir ilişki bağlar. Fakat arada engeller çıkmakta gecikmez. Erol biraz manic-depresif ruh hastasıdır. Zeynep'in Amerikadan yeni dönüm eski sevgilisi ise Tonu pakkarıstır. "Yuppie"nin bayancası olan Zeynep böylece Erol'la hem bir dert edinir, hem de ona, derman olacak bir ruh hekimi. Film tam da Maliyanın türünden dizilerin bölüm sonları gibi Zeynep Erol'a mutlak bir kadınlık dersi çıkıyor kabadayıdan donan gözlüyüle sona eter. Devamı başka filmlerde...

Önce filmin bir başarısından sözetmek gerekir. Mahinur Ergun Amerikan sinemasının sıalam kalıplarına öylesine usta uygulıyor ki, hiç aksıtmadan, sıra sormaya ve düşünmeye fırsat bırakmadan sonuna İrlemiyor. Film izanıcısınıı bir kurgusu sam gibi bir nünı var. Böyle bir biçim filmin içerik olarak boşluğunu, temasal bir boşluğu sınak kabın köpüğü gibi ört üyktünü gözlerden gizliyor. Med Cezir Manzaralarıan yemesmek gerekiyor; Mahinur Ergun Adrian Lyne (9,5 Haftanın yönetmeni) den iki kat daha yetenekli ve usta.

Tüğbe Aksoy'da izgesyan, ilgiyi oldan dışlık özeinse kıoran, kişileri gerçek birer karakter-binsi olmak yerine yönetmenin yapay dünyasının kuklaları olan bir film Med Cezir Manzaraları. Filmden bağımsız olarak çıkarılacak birkaç sosyolojik sonuç var.

Önce, ABD'de geçen bir film konusu, karakterleri, yapısı tarzı ve mekanlarıyla yadırgamıyacak biçimde Türkiye'ye uyarlanabiliyorsa, bu son yıllarda Türkiye'de ABD'ye arasıyacak bir hayat tarzının kanıldığını gösteriyor.

İkincisi banka alanında. Tekelci kapitalizmin beynidir bankalar, bir banka müdürünün manic-depresif karakteri kapitalizmin bilinçaltı simgesi olarak algılanabilir. Kapitalizmin bir sanatçının bilinçlanıdan yanımış biçimiyle gel-git halinde bir kara rejiminin ifadesi olarak görülebilir Med Cezir.

Üçüncüsü ve en önemlisi insana, toplıma, doğaya hiçbir derinlik içermeyen, sorunsal taşımayan bir yaklaşımın somudaştığı sinema ürünlerinin ödüllendirilmesidir. Sanatın insan ve insan ilişkilerini estetiğe, belli bir ideale bağlayın yönt Türkiye kapitalizmini gel-gitleri arasında kaybedecektir, giriliyor. Fakat sadece jürileri nerdinde. Çünkü, ödüllendirilmeseler bile bu türden değerli filmler yapılıyor, yapılmaya devam edecek...

Cumartesi filmleri türünden bu film olduğunun kavranmasını engelliyor. Umular ki, Ankara jürisi de bu biçimin sorbaşlamına başlamak ödülleri sıralamış olsun. Fakat En İyi Film Ödülü'nün bu filme verilmiş olması jürinin içerişi de sınayılağın göstiriyor.

Med Cezir Manzaraların sadece sıalam biçimsel mi alıyor ABD sinemasınden? Hayır, konu ve öyküyü de alıyor; pek fazla adaptasyon kaygısı taşımağı da sıyrılmıyor. Bu dönem sinemalarda gösterilen 9,5 Hafta'nın Zabel Olcay ve Kadir İnsan'e uyarlamaları sınıl. 9,5 Hafta'da yağmur olıuklan altında sevişme burada yağmur altında sevişme oluyor. Kişiklar, garip cinsel sınıyılar, gözem hepti aynı. Fakat bakıcın

BİR DOKUN BİN AH İŞİT

Halil Korkmaz

İÇ PASAPORT

"Bu uygulama yeni mi başladı?" İstanbul Valiyesi'ndeki görevli de böyle soruyordu. Bu uygulama yeni BAŞLATILMIŞtı. Akhmada olan nüzule seyahat dağıtığınıtte elinizden alınırsa, denetim 31 durağma boyunca Ankara'ya girişinizi engellenirse ilk yapacağınız iş seyahat belgesi almak olsun.

Nasıl mı?

Gayet kolay. Seyahat belgesi verilmesini sıra emliğinde bir dilekçeyle bulundu|yunuz. Ilin valiyeı'ne başvurun. Dilekçenizi evrak kayıt defterine kaydedildikten ve de 1. Şubeden kamuyla ilgili baher geldikten sonra göreve bir yanı alınsınız ki, yaşamınız "Az daha bizi oydurtacaktınız".

BU DÜĞÜN BAŞKA DÜĞÜN

Belgesiz yaşamuyor. Kimlik, ehliyet vede seyahat belgesi derken karşımıza birde çalgıcı belgesi alma zorunluluğu çıktı. Niye mi? Meselâ:iniz davulcu veya zurnacıyısa komünistlerin bir eylemine parasyla sanatınızı ücra temek zorunda kalırsanız, sabaha kadar 1. şubede parasız ve gönütlüğü "çalmak" istemiyorsanız hemen gidin bir belge de siz alın.

PSİKOPOLİTİKA

5 Mayıs Cumartesi günü Kuruçeşme Mülkiyeliler Lokalinde Alpay Şeklin, Taha Akyol ve Zülfü Dicleli arasında yapılan söyleşi ilginçti. Soru sormak için ele alınan ama aldığı söz gürüş boyan olmeye dönüşen bir dinleyici anlatıyordu: "Insanın içinde iki ben vardır. Birisi kar dürtüsüyle insanı SAĞlaştıran diğeri de hakazıklara karşı çıkan tan SOL ben..." Arkadan birisi de bu arada sesli sesli fısıldıayordu. "Freudun kulakları çınlasın".

YILIN KOÇU SEÇİLDİ

Kenan Evren'in kurdurtuğu ve üyelerini atadığı "Atatürk Barış Ödülleri jurisi" bu yıl Kenan Evren'i ödülle değer görmüş. Bir takım şom ağızlıdıraden hemen gerekisiz itirazlar yükseldi. Oysa Koç Holding "Yılın Koçu" seçtiğinde sesleri çıkmaz.

Yine de yanın kalkın, dua edin siz; Marmaris'te ormanı katledip villa yapı diye Evren'e "Yılın Çevre Korumacısı" ödülü verilmediğine.

EVLİLİK VE BİRLİK

Belki biliyorsınız Lenin'in Ulusal Sorun konusunda verdiği "boşanma" örneği vardır. "Boşanma tasal aile kurumunu oraden kaldırmıyorsa, ayrılma da işçi sınıfının çıraklarına ters düşmüyor"

Bu günlerde de birlik konusunda sıraya yoğunlaşmakta: Solu kendi içinde bir türlü evlendiremiyoruz.

"Ey kadınlar geçmişte sosyalizmi hep size beniztirdik. Bugün neye benzetecoğiz şaşırdık"

Erkekler

Bırakılın birlikte yaşasınlar belki mutlu olurlar.

446 NEDİR?

Buda nereden çıktı, yoksa yeni bir KHK ma mi çıktı diyecekmisiniz? Yok, yokk . . . bu karamarne falan değil, 141+ 142 + 163'ün toplamından başka bir şey değil.

MİLLET YEŞİLE DÜŞKÜN

Üsküdar-Eminönü vapurunda sancak tartarina, açılıp onurdu. Gümün öğleye yakın sanderi de olsa, vapur kalabalık. Hoş, ona neyli kalabalıkken, kendi kendine sohbeti koyulaşıdıktan sonra!

Ne yazık ki bu tadı sohbet umamıyorum. Ikkele tarafından direk komşularımın yüksek sesli diyaloğu girdi araya, zorla müsafir etmiş kulaştı:

- Duman bey, hakan bakın, şu karşıdaki boş yerlere bakın!

Hani şu yeşil, ağaç dolu boş yerlere bakın! Ne güzel değil mi?

- Evet, evet, çok güzel!

- Duman, komünistlik bu değil mi, ha?

-Ha vallahi de öyle!

"Yoksa bunlar da mı bizden?" diye düşündü. Şöyle gözü ucuyla süzeyim dedi, daha yıldızlar perdeden bir vatan-millet sıdıyor yerişi yürüm ne!

-Ulan yazık değil mi milli servete be? Böyle manzaralı yerler boş bırakılır mı? Ulan tarla mı lan burası! Amma da gözel yıllar, gökdelenler konduruluşu ürsaları, değil mi yahu Duruan?

- Ha vallahi de öyle. Güzelim yerleri koru diye, park diye kendi halinde ota, ağaca bırakıyorlar, sahiden yavaş yavaş olıyor yahu! Komünistler, komünistler...

Milyonlarca karşımıza ikisi de: "Milyonlara anlatmalıyım öylesye" dedi birimki ve kendi kendiyle yarım kalan sohbetine döndü yeniden.

Başlarafı 12 .Sayfada

tarmalanın istemiyle giderek geniş kesme eğilimi gösteren bir kadın isıtıhdam alanı kadınlara iş alanı yaratıı. Bu gömü değerlendirmeniz açısından önemli. Ikinci sonuç ise tüm çarpıtıklarına karşın son 40 yılın en önemli sosyal değişimi kentlere akış. Kentlere özgü standartlarun, değerlerin giderek daha genişleyen bir köylü kitlesi tarafından benimsenmesini ve hazlanmasını getirdi. Eğitim kurumlarına olan talepse patlama, kitle iletişim araçlarının istemindeki yükselişi, yeni sınıfın talepleri v.b.'de değişimler bunun göstergesidir. Ve herbirinin kadınlın yaşam tarzları üzerinde belirgin etkileri var.

20 YILLIK FEMİNİST MÜCADELE KADININ KAMU ALANINA KATILMASINI SAĞLAMADA ÇOK AZ BİR TOPLUMSAL DESTEK YARATABİLMİŞTİR

Batı feministlerinin esas olarak iddiah olduğu alanda, yani özel alanda kadın erkek ilişkileri açısından belki bir değişikliğe yol açığını kabul etmek gerekir, fırıtıklı sol sendikaterkl kesin erkeklerinde daha büyük bir ilerleme var. Kadın sorunlarına ilgileri konusunda ilerleme var. Ev işlerinin paylaşımında kısmi de olsa bir gelişme olduğu söylenebilir. Ama 20 yıllık feminist mücadele kadının kamu alanına katılmasını sağlamada çok az bir toplumsal destek yaratabilmiştir. Bu başarısızlık da sınırın kalkın olan anlayışın oldığı kadar seçilen mücadele yöntemnin de payı var. Kadın erkek arasındaki egemenlik ilişkilerine inıtikal ettirilen ve bununla sınırlanan partiyarkilizm anlayışı kadın mücadelesini toplumsal, siyasal kurumların bütünlüğü, etkileşimiyle güzardı. oden bir kadın mücadelesine indirgemiştir. Bunu yansıra bilinç yükselme yöntemine dayalı bir mücadele anlayışı adın gruplarının etkinliğinde de bir hayli kısmıştır. Gerçekten de bilinç yükselme yöntemine dayalı örgütsüz hareket modeli özel alan yeni kişisel ilişkilere, burada aile alanına vurgulamaya fazlaca yatkın olmakla birlikte kadınların eziltmiğinin daha önemli alanına, kamu sahasında fazla etkinlik göstermemiştir.

Bilinç yükselme gruplarından oluşan kadın hareketi, bunlara katılan kadınlar ve bunların yakınlarındaki erkekler, onların bu gırıtşlerine sempati duyan erkekler özellikle de belli bir politik kesim erkekleri arasında daha duyarlı olabilecek, bu potansiyeli taşıyan erkeklerin bünlerinde kadınlar haline bir dönüşüm yaratabilmiştir. Ancak siyasal iktidar kurumunun tarihsel değerini oluşturan ve sınıfsal egemenliğe dayalı toplum biçimlerine kam veren, burlardan kana alan partiyarkilizmin önüne dokunamayı pek de fazla becerememiştir.

KADIN ÖRGÜTÜ: BİRLEŞİK YIĞINSAL BİR ÖRGÜT

Işte tüm bu nedenlerden dolayı 1990'lar Türkiye'sinde 1980'lerdeki kadın hareketlerinin yanılgısını değerlendirerek kadın hareketinin dünya ölçeğinde deneyim biriktirmiden varmış olduğu noktalardan gösterdiği sınırlıkları da dersler almak durumunda olduğunu görmeliyiz. Tabii ülkemizde kadın yığınsallığı ve kendine özgü geleneklerini olası yönelişleri de gözardı etmeden.

Burada kısaca nasıl bir örgüt sorunun cevap aranıyı gerekli görüyorum. Bir kez farkıl siyasal, felsefi görüş, toplumsal konum, yaş, medeni hal, iş, din ve dinlerden kadınlan biraraya toplayabilecek her birçin kendine özgü talebini dile getirmesini destekleyecek, hiçbir kesimin talebini diğerinin önüne koymayan, çoğunluk adına azınlığı feda etmeyecek birleşik ve yığınsal bir örgüt olmalıdır diyorum. Her yerel birimde, her ilçeninde, her yöresinde kadın olmanın sorunlarını, yaşanan ve bunun çözümlerini arayan her kadının kendini örgütüyle özdeşleştireceği, tüm gırıtşlerini örgütce ifade edebileceği ve kimsenin girıtşlerini nedeyle asksıya uğramayacağı demokratik bir örgüt anlıyorum. Hareketin bütünlüğünü çeşitli kadın kesimleri arasındaki eşgüdüm sağlayacak, uluslararası forumlarda ve diğer merkezi örgütü kuruluşlarda kadın örgütünün ilişkilerini sürdürecek. Geniş kampanyaları kotaracak bir merkezileşti anlıyorum. Kendini hiçbir kuruluşun yan örgütü, ali örgütü olmaya angıja etmeyecek kadınların toplumsal hayata ve karar alma süreçlerine katılması doğrulusundaki temel talebi bütün platformlara taşıyacak örgütsel ve programatik bağımsızlığı anlıyorum. Ve diyorum ki bu ülkeleri içerisinde içine sindirebilmiş bir kadın örgüsü günümüzde kadın hareketinin bugün için etkilemekte olduğu dar çerçevenin dışına taşırabilir. Ve değişik kesimdeki kadın yığınlarına ulaşabilir, kadınları ülkenin geleceğini belirlemesinde etkin bir siyasal güç haline gelmesini sağlayabilir.

Başlarafı 5 .Sayfada

mine dayandığı ortaya çıkıı.

Başarısı, en önemli taşıyıcısı olmakla birlikte temsiyle TBKP'ye yıkılmak doğru olmayacaktır. Bu politik bir kayıpdan kaynaklanmıyor. Bir gerçekliğin ifadesi olarak başarısın, politik yapıma bir aktif unsurdan girişmesine bakıyorum ama demokrasi güçlerine sıl olmasında yatıyor.

Sonuç olarak irtibat hakkılığı olan gerekçelerle başladım ve eylem pratiğimi sonuç almıştır. Eylemin başlamasından sonra gösterme gelmiş olmasına karşın 413 sayılı kararnamesyn, yerelden kırılabınıya çalışılan politik cinayetler, aşıkının terörü ve gıdıkanma, 141-142 ve 163'ün gündemden çıkarılmasına, Kutlu ve Sergen'in hakkın tutukluluk hakkerinin sınırlıtılmasına karşı ötüm onucu, toplumsal karşı çıkılıpın bir ifadesi olarak geniş bir aşıkınsal eylemin örgütleyicisi olabilmişir. "Uzamıyıklık ortamında demokrasi güçleri cıkıl bir umut ışığı yakmayı başarabilmişir."

Dağılanmaz sanılan aşıkın bu temyle dağılanmış ve yıkılmaz sanılan duvarlar bu sayede yıkılmıştır. Daha da yıkılacağından başka.

GAZETEYİ BASTIRMA MACERASI

● Coşkun Can

Gösteyoğlu karanmanından sonra kitabevi'dadı matbaalar sol dergileri basmıyorlar. Birçok dergi ve gazete basılamıyor.

Adamları basıracak bir yer bulundu. Büyükçekmece'de Ihcalz Telsiaketriyatı. Adresim sıldık. Akşam tatil hindik Büyükçekmece otobüslne, gazete basıtmak için şehirler arası yolculuğa çıkmıştım.

Hava karamıştı, tesislere giden yola düştüm. Yoller da yol olsa. Çevrede in cin top oynuyor. Birini görüşte sorayım diye bakıyorum kimse yok. Neyse güç bela varden matbaaya.

Adamlar gazetesinden geliyorum dedim. Kapıcı kapıyı açtı. İçeri girdim. Matbaanın yetkilisi merakla filmleri incelemeye koyuldu. Yazıları bir bir inceledi. "Eğer yanlarda Kürt sorunuyle ilgili birşey varsa hemen gıl buradan biradorım" dedi.

Uzun bir incelemeden sonra, tamam dercesine incelemeyi bitirdi. O ana kadar umuşum nefesimi bırakım hele çıktırı... Ohh be!...

Ertesi gün ise nakliyeciyle pazıkçiyi alıp tekrar koyulduın matbaa yolunu. Gıt gıt bitmiyor yine, nakliyeci sürıcüü soruyor. Ne kadar kadı, ne zaman geleceğiz. Ben geldik, az kaldı diye onu tsnelli ediyorum. Matbaaya geldik, ne iş ne nakal var. Haydaa bu kez de salbur arıyaya başladım. Zar zor bir salbur bulup bıkıyıcıyım aldık. Paketleri yaptık. Ertesi gün gazete işi bitti ve dağıtıma verdik. Bu sayılık ohhh dedim. Her sayı bir macera ile basılacak her halde.

Merhaba

Yazmayı severmisiniz? Evet mi? O halde yazın "Forum" a. Çünkü size bir önerimiz var.

Bugüne kadar okurlardan gelen mektuplar sadece yayınlanıyordu. Madem ki köşemizin adı "Forum" karşılıklı şekilde tartışabilir, bilirkinizi anlamaya çalışabiliriz.

Bir gazete ya da dergiye gelen okur mektupları çok değişik konuları içerebilir. Alınınız birini elinize tuttuğu bir mektup: GÖRÜLMÜŞTÜR. Cezaevinde gitmiş olmanın yazılarınızı, bilgilerinizi, duygularını, yaşadıklarını iletir. Bazen kederlenirsiniz cezaevi koşullarını öğrendiniz. Bazen tüm okunuzuklarla ağlamanın düşünülerinin hazırlıklı dinginliği sayıp uyandırır hem sinde hem bizde. Uzaklardan, çok uzaklardan bir mektup gelir. Yıllardır ülkesinden uzun yaşamak zorunda kalan bir mülteciden. Biraz sitem, biraz hasret ve çok kelimeler arasına gizlenmiş. Ülkenin bir köşesinden gelen bir başka mektupta çoğtu ile anlatılmıyor yaşılan güzel şeyler. Sanki arasında demokrasi mücadelesine katılada bulunanan mutluluğunu duyumsarsınız .

Yalnız değişik konulardan mı oluşur bu mektuplar? Hayır. Ayrı konuda farklı düşünceler de yanısı, kimi kez sitemli kimi kez coşkuyla, bu mektuplarda. Birisi gündük politikaya yaklaşımı ya aksik buhur ya da yanlış. Alır kağıdı- kalemi eline başlar yazmaya. Bir diğeri farklı düşünebilir aynı konuda. "Forum" da karşılıklı tartışabiliriz. Yeniliemme konusunda yazar biri, belki soru sormak ister muhatabına.

"Forum"a konuk olacak mektupların konuları daha da çoğaltılabilir.

Evet bundan böyle yazan "Forum"a, bir birimizi anlamaya, dinlemeye çalışarak tartışalım. Ötekilikler önetelim. Işe bu sayıdaki mektupları okuyarak başlayalım. Ve bir daha sayıda sizin de düşüncelerimiz, görüşlerimiz yansıtalım.

S.O.S : MİNTAX

● Somra KUVANLIKLI
Sefaköy- İnönü Mahallesi

Değinecoğim konu çerek basında, çerek TV'de ele alındığı halde, yeterince kamuoyu oluşturmadı, ilgi görmedi. Ancak çunu belirteyim: Çok değil, 3-5 yıl sonra, Sefaköy'de toplu ölümler başladığı zaman herkalde gereken ilgiyi görecek.

İstanbul/Sefaköyde Mintax deterjan fabrikasının pervasızca çevreye verdiği zarardan dolayı toplu kanser vak'alarına rastlanacağı muhtemel. . .

Muhakkarımdan akan sular sarı ve bol köpüklü. Nerdeyse bulaşık ve çamaşır yıkarken atık deterjan kullanmma gerek yok. Mintax bu kanada gitmiş çıkarmak istiyorsanız bölgede bulunan ve oldukça eskilmesi bir tikaba'n da olmasına 65 milyon liraya küttüphane yaptırdı. Bu ilkokulda okuyan çocuklar bişiler geçyden haberdiz bu deterjanlı akan suyla ellerini yıkayorlar ve en korkuncu bu suyu İÇİYORLAR . .

Bu konuda Belediye'ye gerekli girişimler yapıldı. Daha önce bu sıkıntılar görünür bir şekilde sokak aralarından çok doğal bir şekilde akarken, şimdi gizlenmeye bosyamasa boru döşenerek yer altından akıyor. Bir süre sonra anlıyamamış bu sakınlarşbaşka bir yerde ortaya çıkıp çevreye zarar veriyor. Bu arada yer altında içme sularına karışıyor. Yani bu işten sadece gözlerinizi yardı. Acaba bu sular çevreyi kirletenlerin kullanma sahası içinde olsayda aynı vurdumduymazlığı gösterirler miydi?

İlk önce Sefaköy'deki tüm demokrat kurum ve kuruluşlara seslenıyorum: Bizlere yardım edin. Bizler bu yönemin halkı olarak sizlere S.O.S çağrısı yapıyoruz.

Çevreye karşı insanlımız bir aldırmazlık var. Oysa dünya tektir. Bundan başka şimdilik yaşayabileceğimiz başka gezegen yok. Gittikçe tehlikeli boyutlara ulaşan çevre kirliliğine, çok çok olarak dur demek gerekiyor. Kirlenen denizlerimiz, nesli tükenen balıklarımız, delinen ozon tabakamız, yeşili yok ettiğimizden dolayı yağmayan yağmurlarımız, buna bağlı olarak kurıaklığımız, hepsi bugün sorumsuzca yaşamaktan değil mi? "DÜNYA ELDEN GİDİYOR" kaçacak başka yerimiz yok. Yaşamak gözel, yaşamak lloğaşlı gözel, yeşile ve temiz havayla gözel, ötü yanımız denizle çevrili olduğu halde, kirliliği nedeniyle içimize yaramayan, yaralanmadığımız denizlerimizle gözel. Dünyanın en zengin balık çeşitleri bir zamanlar tükenmiğe olmasına rağmen şimdi istavrit bile bulamadığımız Bulgaristan gözel. Kuşlarıyla, marularıyla, çağlayan dereleri buz gibi akan suları, yemyeşil kırlarıyla. Gelin bu gözelliklere sahip çıkalım. Üzerimizdeki 650 toprağımı satalım. Kovulan daha duyarlı hale gelelim. Umumayalım hepimiz birey olarak bir toplum oluşturuyoruz. Hepimizin üzerine düşen görevler var. Sadece hayıdlanmakla kalmayıp birey olarak üzerimize düşeni yapalım. Bu kaynıyla uğraşan, önderlik eden, dernek ve kuruluşlarla elbirliği edelim.

"GÜN BUGÜN, KAYBEDECEK ZAMAN YOK"

ŞİMDİ DİRENİŞ ZAMANI

● Mirza TURGUT
Özel Tip Cezaevi / CEYHAN

Komünist parti üzerindeki yasağın kalkma aşamasına gelindiği bir anda, bilinen göç odaklarının arka arkaya düzenledikleri provokasyon ortamının doğurduğu koşulunsal psikolojiyi bahane eden Hükümet, söz konusu yasa teklifini durdurdu.

... Kısacası ülkemizde kazanılan küçük haklar bile gasbedilmektedir. Bu arada KP tüzerindeki yasak gidebilir kalıcı hale gelmeye başlıdı ve yağlıdı bir direniş hattı geliştirilmediği sürece de bu böyle devam edecekt. İşte tam bu koşullarda Kurtu ve Sargın'ın eylemi son derece hakli ve söz konusu maddelerin kaldırılması için önemli bir araç olmaktadır.

... Dolayısıyla "demokratsın" diyen herkes için durum son derece açık: ŞİMDİ DİRENİŞ ZAMANIDIR. Amğımız her inşa, söylediğimiz her tirkiyl, eylemin potansiyelini geniştemcek ve ekili, kalıcı bir dinamiğin yaratılmasına hizmet edecektir.

...Gerek tüm Marksist sol gerekse de TBKP gibimiz de üzerlerine düşen demokrasi mücadelesini vermedi... Şimdi İşpirinize bir ŞANS ve FIRSAT doğuyor: demokrasi mücadelesinde sıradan bir birey, bir yurtaş olarak tarkada bulunana ve çağdışı yasaların kaldırılmasında eki eune .... Elimindeki şans ve fırsatı iyi değerlendirip, tüketmek gerekiyor. Başka hiç bir dönemde bu olanağı bulamayabiliriz . . .

Ortada, demokratikleşme talebiyle fiilen başlatılmış bir direniş hatı vardır. artık önemli olan bu eylemin, direnişin kimin tarafından ve ne başlatıldığı değildir. Kimi dostlarım "zamanlama doğru mu" gibi sorıuları kalmaya devam ederken bizde destek verilmelidir. Bu hakemsel yapılması gereken tercih, gerici yaşalanın kalkıp kalkmaması konusunda olmalıdır.

Güctümüzü birleştirip ve bir şeyler yapmaya devam etmede ustarlı olduğumuzda ancak konuç alıcı olabiliriz. gün destek günüdür . .

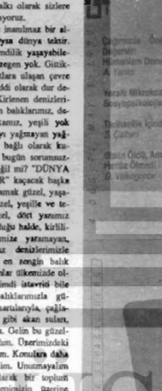

BÜRO VE TEMSİLCİLİKLER

Tel: 516 23 27
Bölge Koordinatörleri: İzmir: Mustafa Karakuş. Adana: Mustafa Algın. İnönü/ Cad. Aydın İşhanı, Asma Kat: 3, No: 607 Tel: 51 04 48
Temsilcilikler: * Ankara: Mehmet Sözmez Gazi Mustafa Kemal Bulvarı 47/25 Maltepe Tel: 350 08 79 * Tarsus (Amasya): Ömer Ünal, Balıca Köy * Amasya: Ferit Lif, İnönü Cad. M.Atlan İşhanı kat 3 No 27 Bandırma (Balıkesir): Mehmet Ayan, Kişlaf Acar Cad. Gülbahar Pasajı No: M/4 *Bursa: Neşlet Hüseyin, Hacılar Mah. Hacılar Sok. Sema Ap. No:11 *Gaziantep: Halaf Şahverdi, Bey Mah. Abdullah Bilge Çıkçı Cad. No:12/2, *Bakırköy: Hamit Emiroğlu Vatan Üniversi, İstanbul Cad. No:30/7, Bayrampaşa: Selahattin Ekinci, Hayrettin Altınovalık, Yenidoğan Mah. Namıkkemal Cad. No:36.
* Gaziosmanpaşa: Ufuk Erdoğan, Sultanpınar Cad. Gaziosmanpaşa Cad. Yıldız İş Merkezi, No:20 D:22-23-24, *Beykoz-Ahmet Ozgün İnönü Yıldız, İskele Cad. No:3 Kat:3 Paşabahçe, Tel: 322 61 83, *Esenler: Fatih- İsmail Sürücü, Yeşilhanım Sok. No:8A, *Kadıköy: İlhan Öner, Osmanağa Mah. Kısıklı Sok. Şefik Uluçay Apartı no:27/6, *Kartal- Hamit Akınıcı-Mehmet Mollaoğlu Yakacı Mahalle, Yakacı Sok. No:13/3 B Blok, Tel: 374 12 44, *Güngören- Ali Şen, Alemdağ Cad. No: 53/C *Esenler- Halil Kalkan 1471. Sok. No: 45/5 Alanccak, *Denizli- Atilla Ersen, Dokuz Eylül Mesep İşhanı, Kat:3 Tel: 366 20, *Diyarbakır- Mustafa Dağlı- İstanbul yolu Bağlar- Mehmet Karakaya Salih pınarı, İstanbul Cad. Kahraman İşhanı Kat:1 No: 7, Tel:327132, *Erzurum- Nevzat Cengiz, Ali İhsan Kaşular, Cumhuriyet Mah. Sokak Sok. Ali ağlar İşm Kat:2 Tel: 14 472 28, *Mersin- Adil akıbeyoğlu, Hastane Cad. No:113/4 4, *Malatya- Hamamcı Birliği, Kayısı İşm Mah. Eğer Cad. No: 113/6, *Muğla- Ali Demirel Dokuz Eylül Cad. Belediye İşhanı No:215 Kat:2 Tel: 13 87, *Balıkesir- Hayri Çıbar, Kavaklar Cad. Sürücüoğlu İşhanı, Kat:1 No:38/40, *Salihli- İsmail Fethi akan, Atatürk Mah osmaniye Sok. İnce Mehmet İşhanı No: 10, *Çorlu-Selçuk Tekindağlı- Hürriyet Osmlı, Gazi Mustafa Kemal Mah. Eğlip Sok. *Karaderesi/ Ereğlisi- Devrim Balvarı Cihoroğlu İşhanı Kat:3 *Antalya- Ahmet Yalçın Sürmen Mah. Atatürk Cad. Birlik İşhanı No:113, *Çankırılı- Irfan Parvanoğlu Sıtat Ayak, İsmet İnönü Cad. Üstün İşhanı No:36 D: 29, *Zonguldak- Bülent Uluk Atış, Cengiz Topel Cad. Yayınıcı İşhanı No:303 Kat:3
*Zonguldak- Gazi Mahalesi Atatürk Sok. Turan Apt. No 46 Kat:4 *Sükrü Mitman Gül İskeyon Cad. No:28 Kat 4/3

YURTDIŞI

Temsilcilikler: *Federal Almanya- Avdin Şeneson, Mozke Str. 45, 4100 Duisburg, Fax:(49-203) 339 329, Tel: (49-203) 340 795, *Batı Berlin- Deneo Str. 104, 1000 Berlin 44, *Avusturya- Halil Erdem, Mittelstrasse 7/19, A-1040 Wien Tel: (43-222) 566 7447, * Belçika- Turgay Çelikkol, Cline 8, Alsemberg 457, 1180 Brüksel, Tel: (32-2) 345 1076, *Danimarka- Ayşe Coşkun, Dering-parken 1222, D, 2660 Brondy Str. Tel: (45-2) 544 262, *Yunanıstan, 37 Rue de le Mare, 75020 Paris Tel: (33-1) 434 93 679, *Hollanda- Semra Ulusoy, Mercator Dreef 229,3561 Utrecht, Tel: (31-30) 42 30 29, *İngiltere- Cahit Baylav, 6 Stoke Newington Road, London N16 7XW, Fax: (44-1) 923 1902, *İsveç- Salih Salman, C.O. Köyliğiğ, Vodmarsgatan 63 N, 163 73 Spanga, Tel: (46-36) 6313 *İsviçre- Hasan Demirtaş, Postfach 56, 8164 Seveneuch, Tel: (41-57) 271 971, *Kıbrıs- Zeki Fırtını, 19 Nazım Avlıncı Sok. Lefkoşa, Tel: (90-392) 72 497 *Yunanistan- Veli Karaman Sinopla 76A 11363 Atene, Tel: 88 23652 *Avustarya- Kenan Öztürk 335 Gladstone Road Dandenong, Vic 3175 Tel: 6137599 63 49
Abone olmak için aşağıda belirtilen abone bedelini "Boğaziçi Yayın Yayın San. ve TC. A.Ş. Türkiye İş Bankası Türkiye İşbank, Hosaş Nor İdaddıf" hesabına yatırmanız ve bunda dekontu fotokopisini "Adresler Gazetesi, Peykhane Cad. No:44/4 Balıkadıkadıköy İSTANBUL" adresine bildirmeniz yeterlidir.
Abone Ücretleri:
6 Aylık
Yurtiçi 25 bin TL. Yurtdışı (Avrupa) 30 DM.
Yıllık
Yurtiçi 50 bin TL. Yurtdışı (Avrupa) 60 DM.

adımlar

❑ Su Basın Yayın ve Ticaret A.Ş. adına Sahibi: Şefik Çalık ❑ Genel Yayın Yönetmeni: Zülfü Dicleli ❑ İşletme Müdür: Attilla Tanılkan ❑ Yazı İşleri Müdürü: Hüseyin Çakır ❑ Yönetim Yeri: Peykhane Sokak No: 44 Kat: 4 Sultanahmet - İstanbul / Tel: 516 97 65 Fax: 516 11 79 ❑ Dağıtım: GAMEDA ❑ Baskı: İlıcak Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş. Tel: 528 66 89

Yugoslav siyaset bilinci Milovan Djilas'la söyleşi

LENİN,OLAGELENDEN FARKLI BİR TOPLUM TASARLAMIŞTI

Sosyalizm bir ütopyadır, ulaşılmaz amaçtır, Eğer amacınızı zorlamayla varmak niyetindeyseniz, günün birinde baskıcılığın yetkisi altına düşersiniz.

Milovan Djilas, bugünün ve geleceğin sosyalizmini değerlendirdi.

(Milovan Djilas, ünlü Yugoslav siyaset bilimcisi, hıyla sosyalizmini, Stalinizmi ve komuta sistemini ilk eleştirenlerdendir. "Yeni Sınıf" adlı kitabı, okuyabilmiş olanları için etkilemiştir (geçmişte bu kitabı bulundurmak Sovyetler Birliğinde hapse atılmaya yeterliydi. Şimdi ise, Moskova'da Yuri Markayov tarafından Djilas'la birörüşme gerçekleştirildi.)

Y.M.- Günümüz komünist hareketini nasıl değerlendiriyorsunuz?

M.D.- Dünya komünist hareketinin dağılması, 1948'de Yugoslavya ile S.S.C.B arasındaki çatışmayla başladı. Birliği yenileme girişimleri olduysa da, alınan kararlar, dispedit taktiklerle döntüğü. Bugünkü dünya komünist hareketi gözönüne alınırsa, ne daha çok ne de az bazkın komünist partiler söz konusudur. Sadece İtalya Partisi, çağdaş sosyal demokrasiye önceliğinden dolayı önemli gücü sahipti. Fransa'da Le Pen'in aşırı-milliyetçi Ulusal Cephe'niye aynı oranda oy toplamış K.P., sekter politikalarda sürekli taraftar yitirmekteydi.

Y.M.- Sosyaldemokrat hareket hakkında ne düşünüyor sunuz?

M.D.- Bir dünya hareketi olarak sosyal demokraside, her ulusal parti, bağımsızdır. Sosyalist internasyonal, kendisiyle aynı düşüncede kimseyi bağlayıcı karalar almaz. Bence, sosyalist hareket, tüm sosyalist ülkeleri kapsayan evrensel bir hareket olacaktır. Tek bir merkez ve genel bir ideolojik program olmaksızın - yabancı sosyal adaletsizlik sorunları; barış girişimleri; çevre-bilim, barınma sorunları; ezilen halkların sorunlarını v.b. gibi konularda dayanışma temelinde ilerleyecek bir hareket ..

Y.M.- Öyle ise siz, ideolojiyi sosyal-demokrat hareketin alanı dışında görüyorsunuz (!)

M.D.- Sosyal-demokrasi, çağın zorunluluklarını yaklalamak için kendini yeniilemezse, bunuluna girecektir.

Bundan böyle katıksız bir sınıf hareketi olmaz. Artık eski hatiyle bir proleter sınıf yoktur. Haklara sahip olan işçiler, gelişmiş ülkelerde mal sahibidirler. Kendi evleri ve hisseleri vardır.

Y.M. Bugün devletin başlıca nesneliği ne olmalıdır?

M.D- Sosyal ve ekonomik yaşama elverdiğince az karışmak . . . Çağdaş toplumda, sadece rekabet değil, farklı alternatif gruplar üzerinde baskı oluşturmaktadır. Ancak çok partili politik yaşam da ideal değildir; zira, aşırıya ve tetişlere ortam sağlar. Grupların ya da bireylerin, kendileri için güzel evler kurma; çocukları için iyi bir gelecek hazırlama; köy veya şehirlerini geliştirme yöntemleri çağın kısmlarıdır, sosyalistler de dahil hiçbir toplumun politik yaşamından soyutlayamayız.

Bu, başlığımıza politikanın, yaşamın doğasındadır. İster sosyaldemokrat ister komünist olsun, insanoyunu ki sosyalizm, kökü değişmeden tanık olmak ümrdir. Değişimler, bugün, -artık Lenin ve Marx'ın yaşadığı dönemden farklı, kapitalizm olarak adlandırdığımız sistemde de yaşanmaktadır.

Y.M.-Ama bir alışkanlıkta "sosyalist bir ülke" diyorsun..

M.D.- Geleneksel olarak sosyalist diye adlandırılan ülkelerin hiçbiri, sosyalist kuramların herhangi biriyle bağdaşmamaktadır. Lenin, olagelenden farklı bir toplum tasarlamıştı. O, yakınsak dış dünyada ve yaşacak gücü bir devletsen söz ediyordu. Onun kavramıyla, devletin içsel işlevleri ortadan kalkma noktasına varacaktı.

Bu kavramın geçerliği, başka bir sorun olmakla birlikte, Lenin'in devlet organlarını denetleme gücüne sahip olma, yolsuzluk ve ütümaslara son verme gibi işlevlerin yerine getirilmesinde işçileri ordak olduğu açıktır.

Y.M.-Görülen o ki, sosyalizmi tanımlamak oldukça güç..

M.D.-Lenin'den fakat daha çok Marx'ın yola çıkılarak yapılan kılavuz tanımlarında sosyalizm, üretim araçlarının ulusallaştırılmasıyla ve yıhaşyıhada burjuva sınıfının yönetiminin yıkılmasıyla başlar.

Lenin ulusallaştırmadan söz ettiğinde "proletarya diktatoryası"nı aklından geçirmekteydi. Onun tanımlamasıyla: İşçi sınıfı, yetkiyi doğrudan doğruya kulanamaz; bunu önce nitelyle gerçekleşirmek durumundadır. Gördüğüm kadarıyla, ulusallaştırılmış mülkiyet, sosyalist mülkiyet değildir. Var olan şey, belirli sektörlerdeki devlet mülkiyetidir; örneğin, Amerika'da nükleer güç mühendisliğinde, nükleer silahların üretiminde olduğu gibi...

Y.M.- Sosyal mülkiyet niçin var olamaz?

M.D.-Çünkü, birisi bu mülkiyeti denetlemelidir. Ve proletarya diktatoryası, katıksız iktidar olamayacağından da -Parti aracılığıyla gerçekleştirmezden dolayı- bu mülkiyet şekli de belirli sosyal örgütlenmeler-le eklemleştirilmelidir. Komünist parti ve onun bürokrasisi bu koşullarda türedi. Belirli bir hiyerarşik örgütlenmeyle denetlenen ve sahipleniken, ortaklaşmacı mülkiyetten söz etmek daha doğru olacaktır. Yalnızca Batı'da değil, L. Amerika'da, Afrika'da da ulusallaşmayı benimsemeyen sosyal-demokrat partiler vardır. Ulusallaşırmanın toplam sonucu sadece sosyalist ülkelerde ağırsama düşmüş değildir. Örneğin; Britanya'da endüstrinin yüzde 30'undan çoğu ulusallaştırıldı: Bürokrasi bu yüzde 30'luk alanda kendini etkin bir şekilde onaya koymaya başlayınca, Margaret Thatcher özelleştirmeye gitmek zorunda kaldı; nitu üretim bürokrasi için denetek kanumma sıkıntılarınıştı, bürokrasinin temel hedefleri, syncalıklarını sağlama alışkırını arırarak güç toplamaktı. Fransa ve İtalya'da ulusallaşırmanın olumsuz etkileri, benzer eğilimlerle ortaya çıktı. Bu arada, sınıf-ınıaşırı demayıda, pozitif gibi olanlarda ulusallaşırmanın sağlıklılığı görülmektedir. Amerika'da geleneksel olarak ulusallaşırılmış posta, devlesçe denetenir, işletilir ki, en azından iyi olduğu söylenmelidir.

Y.M.- Bu, sosyalizmin mülkiyet ve iktidarın belli yapılarayla ekleyenlendirilmediği anlamına mı geliyor ?

M.D.- Sosyalist mülkiyet, kamu mülkiyeti bir kurgudur. Mülkiyetin yalnızca, karma, serbest ve farklılaşmış şekilleri olabilir. Sosyalist mülkiyet diye adlandırılan, totaliter baskıcılığın aynısıdır. Çünkü, sosyalist ülkelerde hergey yetkiye dayanmaktadır, ekonomik kurumlaşma iktidar değişikliği olmadan yeniilenemektedir. Ancak iktidar değişikliği yazarlı olmayıp, mülkiyet yapısındaki değişiklikleride desteklenmelidir. Eğer böylesi değişimler olmazsa, yalnız -daha iyi koşullarda- kitlelerle yer değiştirmesi gibi geçici ilerlemeler söz konusu olur. Zamanla hergey "olması gerekeni"e dönüşecektir. sosyalizm kavramı, yüzeysel olarak eşitsizliğe, sömürü ve baskıya karşı mücadele olarak tanımlanabilir.

Bu mücadele sürekli olacaktır; insanoyunun ki, sömürüyü tanımın ortadan kaldırmak, eşitsizliği ve baskıyı saf dışı bırakmak olmaksızın asla bunlara karşı savaşım verilemelidir.

Y.M.- Bir hukuk devletinin kurulması sorunu burada yatmaktır.

M.D.-Ne Marx ne de Lenin bir "hukuk devleti"nden söz etmemiştir. Neden? Çünkü onlar, devletin kaçınılmaz şekilde yok olacağını varsayıyorlardı. Ancak bunun gerçekleşmemesiyle birlikte, hiçbir partinin denetiminde olmayıp, insayasal düzenlemelere uygun, bağımsız işleyecek hukuka dayalı bir devlet sorunu, daha da önem kazandı.

Y.M.- Sosyalist ülkelerde toplumun gelişimi ne yönde olacak?

M.D.- Bazı ideolojik (bilimsel olarak adlandırılsa da) planlarla aynı çizgide olan belli bir yapılanmanın yaratılmasını ya da yıkılmasını amaç edinmiş her kavram, kaçınılmaz olarak baskıcılığa yol açar. Toplum, özgür olmalıdır; kurumlar ve yasal kurallarla düzenlemelidir. Sınıfsız olup olmayacağı sonraki gelişimine bağlıdır -ki gelecekte sınıfsız bir toplumun varolabilirliğine gözü atmak olanaksızdır. Fakat bu-nun tasarımı hazırlayıp, zorakı uygulamasında ayak diremek yanlıştır. Böyle yapmak, yalnızca, sosyal gelişimin doğal akışını kesintiye uğratmaktır.

Y.M.-Bu sosyalizmin sadece bir düşünce" olduğu anlamında mıdır?

M.D.- İnancım o ki, sosyalizm bir ütopyadır, ulaşılmaz amaçtır. Eğer amacınızı zorlamayla varmak niyetindeyseniz, günün birinde baskıcılığın yetkisi altına düşersiniz. Sosyalizmde kararlılık, çok daha insanca, daha demokratik ve özgür ilişkiler için; ilke olarak ulaşılmaz "mutlak özgürlük" için kararlı olmalılar.

Sosyalist ülkelerde bazın özgürlüğü isteminde bulunurken, genellikle Batı ülkelerini örnek alırız. Oysa, Batı ülkelerinde bazın özgürlüğü yoktur; her gazete ya da dergi belli kesimlerin etki alanındadır.

Bazın özgürlüğü, herkes için, kendi düşüncesini yayımlama hakkıdır.

Y.M.-Eğer doğru anladıysam, siz hâlâ bir sosyalistsinis (?)

M.D.-Konuşmalarım bağlamında ..

Y.M.-Mihail Gorbaçev hakkındaki düşüncenii nedir?

M.D.- Başlangıçta, oldukça eleştirel yaklaşıyordum. 1985 Nisan'ında Merkezi Toplantısından sonra, düşüncem değişmeye başladı; ancak özellikle, var olan sistemin politik örgütlükleri açıkken, daha demokratik ve ekonomik yönden daha etkili olup olamayacağı sorunu açısından hırsız şüphediyim. Gorbaçev'in dünyada önemli bir olgu olduğuna inanıyorum. O, entellektüel, pragmatik ve eanek bir kişiliktedir. Eğer yarın kendini yönetimin dışında bulsa da, yaratığının ütmü yeni bir devirdir.

Y.M.- Soyet perestroykayı sen için önğörüler nelerdir?

M.D.- Eğer perestroykayla, var olan ekonominin ilerletilmesini vurguluyorsanız, gerçekleşmeyecektir. belirli bir ilerleme kaydadılasda, Batı'da dördüncü verimliliğe ulaşmak olanak dışıdır. Glasnost, aşırı bir sıranıdır; sonuçlarını vermeye başladı bile. Düşüncelerin özgürce açıklanması sonuçları doğuruyor: Halkın bilinçliliği değişiyor. Eğer glasnost olmasayıdı, biz, bu görüşmeyi yapımış olmayacaktık."

Geleneksel olarak sosyalist diye adlandırılan ülkelerin hiçbiri, sosyalist kuramların herhangi biriyle bağdaşmamaktadır.

Ne Marks ne de Lenin bir "hukuk devleti"nden söz etmemiştir. Neden? Çünkü onlar, devletin kaçınılmaz şekilde yok olacağını varsayıyorlardı.